

TIDNINGEN

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2019 • ÅRGÅNG 129

**RÄDDA KATTER
OCH RÄDDADE**
SIDAN 26

**ULRIKA GEIJER
GÄSTSKRIBENT**
SIDAN 32

TEMA OMHÄNDERTAGNA KATTER

Om katters öde

Länsstyrelsen tog över vissa av polisens djuruppgifter i juni 2018. Ett och ett halvt år har gått. Vi undersöker hur det har gått. SIDAN 8

Hill's stöder djurhemmens viktiga arbete

Vår mission har i mer än 75 år varit att medverka till att berika och förlänga det speciella förhållandet mellan människor och deras husdjur.

Samtidigt brinner våra hjärtan också för hundar och katter som inte har en kärleksfull familj och ett trevligt hem. Därför stöder vi lokala djurhem och välgörenhetsorganisationer i hela världen. Genom att bland annat donera foder hjälper Hill's varje år till att rädda nästan en miljon hundar och katter världen över.

Genom att ge djuren precis den näring de behöver från den dag de kommer till djurhemmet ser vi till att deras hälsa är högsta prioritet. Och friska djur är lyckliga djur som snabbare hittar en ny familj!

Hill's är stolta över samarbetet med Djurskyddet Sverige. Samarbetet innebär att vi stöttar Djurskyddet Sverige centralt på olika sätt men också lokalt där vi bland annat tillhandahåller foder till de ineliggande djuren på Djurskyddets djurhem.

8 TEMA OMHÄNDERTAGNA KATTER

Nu ska länsstyrelsen verkställa sina egna beslut om att omhänderta, sälja, överlåta eller avliva djur. Hur har det blivit för katterna?

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Katarina Hörlin

LAYOUT & BILDBEHANDLING
Nevada Media

KORREKTURLÄSNING
Majk Michaelesdotter

OMSLAGSFOTO
Mari Ekengren

OMSLAGSKATT
Fläcken. Han kom till Djurskyddet Bill & Bull i Söderhamn efter att hittats i en kartong.

ISSN
1651-4505

TRYCK
Stibo Complete

MATERIAL
Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

ANNONSANSVARIG
Peter Henriksson, tel:08-688 28 34

NÄSTA MANUSSTOPP
28 FEBRUARI 2020

KONTAKT
redaktionen@djurskyddet.se

6 EU-domstolen:
Vargen ska skyddas.

28 Hitta mig! 8 råd om hur
göra när djuret sprungit bort.

35 Tjuvjakt på elefanter
- illegal elfenbenshandel.

26 **Reportage.** Bufflarna i
mozzarellaproduktionen:
Läckra ostar till vilket
pris?

32 **GÄSTEN** Chefsråd-
man Ulrika Geijer
gjorde succéutredning
om kattmärkning!

46 **Sista ordet.** Catarina
Niklasson-Schöön om
önskningar inför 2020.

+ **38** Djurkrysset - lös och få chansen
att vinna fina priser **40** Vi tipsar om
böcker och nötter **44** Medlems-
information & kontaktuppgifter till
föreningarna

Katarina Hörlin
Redaktör, tillsammans med Griffin, pudel.
redaktionen@djurskyddet.se

LEDARE

Katter som tas omhand

Den 1 juni 2018 var en viktig dag. Då tog länsstyrelsen över vissa av de djuruppgifter polisen haft. Länsstyrelsen skulle nu verkställa sina beslut: Fånga in, ställa upp och överlåta, sälja eller avliva katterna de beslutat omhänderta. Tidigare hade polisen verkställt länsstyrelsens beslut.

Eftersom Tidningen Djurskyddet ges ut av Djurskyddet Sverige, med 48 ideellt arbetande föreningar anslutna, varav ett tjugotal driver katthem, kom frågan naturligt upp att vi skulle se hur det gått. Vilka konsekvenser har övertagandet fått för föreningarna? För katterna? Två problem lyfte tidigt: Föreningar som tidigare varit uppställningshem åt polisen fick inte avtal med länsstyrelsen, som krävde f-skattsedel av sina uppställningshem. Det fanns också en oro över att en del länsstyrelser upphandlade uppställningsplatser utanför det egna länet och djur som omhändertagits fick åka på långa transporter.

Tidningen skickade ut en enkät till alla länsstyrelser för att ta reda på om detta stämde. Men under arbetet insåg vi att det fanns än mer akuta problem. Det rörde katter som hittats ute, magra, förmodligen ägarlösa, men de kunde ha en ägare. Polis och länsstyrelse hänvisade ibland till varandra och inte sällan till de ideella föreningarna, som i flera fall inte längre hade avtal med någon myndighet. Däremot fullt i katthemmen och en vilja att hjälpa varje katt. Vad ska vi göra? under de. I detta temanummer skickar vi frågan vidare till myndigheterna. Vi fortsätter katt-temat i nästa års tidningar. Ett år som förhoppningsvis blir ett bättre för alla hemlösa katter där ute. Hör gärna av er med tankar och tips! ✕

TYCK TILL!

Mejla dina tankar och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Läs fler artiklar på tidningen.djurskyddet.se

Dela gärna äpplena i fyra delar så att rådjuren kan äta dem, tipsar läsaren Maria.

Dela alltid rådjurens äpple

Efter förra numret fick redaktionen en mycket bra påminnelse av läsaren Maria:

"Jag bläddrar i senaste numret av Djurskyddet och måste påpeka en bild som ni har publicerat på sidan 34, angående bland annat att mata rådjur. Bilden är väldigt fel för ett rådjur kan inte få i sig ett helt äpple eftersom de har små munnar så det måste delas i minst fyra delar. Många förstår inte detta utan tippar ut hela äpplen i skogen i tron att rådjur ska få

mat. Bara en reflektion. Och att folk inte ska göra fel."

Maria

Vi tackar Maria som påminde oss om detta!

Djurskyddet Sverige: Stoppa koldioxidbedövning för gris

Nästintill alla grisar som slaktas i Sverige bedövas med koldioxid. Grisarna lider av smärta, ångest och stress upp mot en minut innan de förlorar medvetandet. Metoden orsakar grisarna ett stort lidande. Djurskyddet Sverige kräver, med paraplyorganisationen Eurogroup for Animals, att användningen av

koldioxid vid bedövning av grisar snabbt fasas ut. Ökade resurser och investeringar från industrin och EU:s beslutsfattare krävs för att hitta ett smärtfritt alternativ. Syftet är att kunna stoppa koldioxidbedövningen år 2025.

Läs det skriftliga ställningstagandet på www.djurskyddet.se

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Mest läst på webbtidningen i november

1. Köttguiden rödlistar utländska ostar
2. Min hund har blod i bajset
3. Veterinärs råd inför avlivning
4. Fångstmetoder utan hänsyn till djurskydd
5. En förvildad tamkatt behöver hjälp – kan aldrig bli en vildkatt

Swedbank

Swedbank Humanfond

– för dig som vill spara med både hjärna och hjärta.

Fonden placerar sitt kapital i svenska bolag som tar stort ansvar för mänskliga rättigheter, goda arbetsvillkor, affärsetik och miljön. Humanfondens samarbetsorganisationer arbetar världen över med bland annat bistånd, hjälpverksamhet, mänskliga rättigheter, miljö, natur och forskning. Fonden är även Svanenmärkt.

▶ Läs mer på swedbank.se/humanfond

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. De pengar som placeras i fonden kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. Fondens värde kan variera kraftigt på grund av fondens sammansättning och de förvaltningsmetoder som används. Faktblad, informationsbroschyrer och fondbestämmelser för Swedbank Humanfond finns att hämta hos din återförsäljare eller på swedbank.se/humanfond

Mobilt slakteri stationärt i Halland

■ **Hälsingestintans unika** mobila slakteri finns nu hos Wapnö Gård i Halland.

Det kommer främst att användas för slakt av deras egna cirka 1 000 nötdjur, men vd Lennart E Bengtsson säger till tidningen Kött & Chark att det så småningom kanske blir aktuellt "att åka ut med det till andra gårdar också". I början av året gick Hälsingestintan i konkurs. ✕

EU-domstolen: Vargar ska skyddas

■ **Europeiska unionens domstol**, EUJC, har slagit fast att jakttillstånd på varg endast bör ges i undantagsfall, och som en sista utväg efter att icke-dödliga åtgärder har genomförts och misslyckats.

Denna nyhet kom i oktober efter att Finland bett EUJC om ett beslut för att se hur den finska förvaltningen ska tolka EU:s art- och jakthabitat. I Finland finns cirka 200 vargar.

Vargen är en skyddad art och bestämmelserna i EU: s livsmiljödirektiv måste tolkas mot bakgrund av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 FEUF, slår domen fast. Finns risk att ett jakttillstånd påverkar bevarandet av vargbeståndet, bör det inte beviljas.

– EUCJ-beslutet är goda nyheter för vargar och ger tydlig vägledning om hur undantag enligt habitatdirektivet ska levereras. Medlemsstaternas ansträngningar bör fokusera på att förebygga konflikter och säkerställa samexistens med vargen och andra strikt skyddade arter, istället för att kräva jakttillstånd, säger Reineke Hameleers, chef vid Eurogroup for Animals. ✕

Kom fram katten! Snart kan det bli obligatorisk ID-märkning och registrering även för dig.

Utredare föreslår: Inför obligatorisk ID-märkning och registrering av katt

■ **I slutet av september** kom beskedet att regeringens utredare, chefsrådmann Ulrika Geijer, landat i slutsatsen att det bör införas obligatorisk märkning och registrering av katter i Sverige.

– Ett väldigt bra förslag! Utredaren har verkligen lyssnat på vad vi fört fram, säger Djurskyddet Sveriges generalsekreterare Åsa Hagelstedt.

"Jag föreslår att krav på märkning och registrering av katter införs i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter (tillsynslagen). Lagen reglerar idag krav på märkning och registrering av hundar. Jag föreslår att dessa bestämmelser ändras så att de också kommer att omfatta katter och deras ägare", skrev Ulrika Geijer i sin rapport.

"Om något system för märkning och registrering inte införs kommer problemet med hemlö-

sa katter och den resurskrävande handläggning som det för med sig att bestå. Statsmakterna avstår i så fall från att med konkreta åtgärder understryka att det innebär ett ansvar att vara kattägare", konstaterade utredaren.

– Jag ser fram emot att ta del av berörda myndigheters, organisationers och andra intressenters synpunkter på utredningen, sa landsbygdsminister Jennie Nilsson i ett pressmeddelande.

Åsa Hagelstedt är positiv:

– Det som gäller för hundarna ska enligt utredaren också gälla för katterna, precis detta som vi lyft fram för att höja katternas status. Nu återstår remissrundorna och det verkligt intressanta blir att se hur regeringen väljer att ta till sig förslaget! ✕

Fotnot: Utredare Ulrika Geijer är Gästkrönikör, läs henne på sidan 32.

Arbete mot afrikansk svinpest

■ **Förbättrad övervakning** för att snabbt upptäcka smitta. Regelbunden kommunikation. Effektivare förvaltning av vildsvinsstammen. Lagstiftningsöversyn. Fyra sätt som Jordbruksverket föreslår för att hindra afrikansk svinpest att drabba svenska grisar. Åtgärderna finns i rapporten Uppdrag att bedöma behovet av förebyggande åtgärder för att hindra introduktion och spridning av

afrikansk svinpest i Sverige, vilken skickats till regeringen.

– Vi har jobbat intensivt tillsammans med Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, och Naturvårdsverket för att hitta de mest effektiva åtgärderna för att stoppa introduktion och spridning av smittan, säger Jordbruksverkets generaldirektör Christina Nordin i en kommentar. ✕

Distriktsveterinär varnar: Långa avstånd riskerar djurskyddet

■ **Distriktsveterinärernas** uppdrag blir allt svårare att uppfylla i delar av landet, visar radioprogrammet Kaliber. I inslaget Dröm-jobbet som blev en mardröm berättas om långa avstånd, mil efter mil i bilen och tuff arbetsbörda efter sammanslagna beredskapsområden.

– Jag tycker inte att man kan garantera ett gott djurskydd i Norrlands inland, inre Dalarna och Värmland. Det är horribla avstånd.

En patient i Jokkmokk måste vänta på en veterinär i Kiruna, 20 mil, säger länsveterinär Anna Bäckvall till Kaliber.

Områdena har slagits ihop för att få större arbetsgrupper, vilket gör att sjukfrånvaro enklare kan lösas, förklarar Peter Svensson, chef för distriktsveterinärerna och säger till Kalibers reporter Lena Pettersson att uppdraget klaras "till en oerhört hög nivå".

Programmet finns att höra på sr.se ✕

Grävlingens bedömning beställd

■ **Naturvårdsverket** har beställt en bedömning från SLU:s Vetenskapliga råd för djurskydd av grävlingars lidande vid grytanlagsprov med levande grävling.

I somras fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att utreda grävlingens lidande vid grytanlagsprov. Utredningen ska beskriva för- och nackdelar med grytanlagsprov med levande grävling, visa hur grävlingarnas välfärd påverkas, om det finns alternativa metoder till levande grävling och vilka konsekvenser det får om det ej ska vara tillåtet. När vi skrev om detta i nr 3 var det inte klart om behov

fanns att inhämta ytterligare en bedömning.

– Befintligt underlag om grävlingarnas lidande vid grytanlagsprov är relativt gammalt. För att Naturvårdsverket tillsammans med Jordbruksverket ska kunna göra en så korrekt utredning som möjligt av behovet av grytanlagsprov med levande grävling är vi därför intresserade av att få rådets bedömning av grävlingarnas lidande med hänsyn tagen till eventuell ny kunskap och nytt underlag på området, säger Ulrika Gunnesby, projektledare.

SLUs vetenskapliga råd ska ge sin bedömning senast den 9 april 2020. ✕

Riksdagsmotion mot delfinarier

■ **Avveckla djurparker**, de finns till för att människor ska titta på djur på nära håll: Skydda hotade arter i deras egen miljö, skriver Maria Nilsson (L) i en motion. Elisabeth Falkhaven och Maria Hult (MP) vill se ett förbud att hålla delfiner i fångenskap. De som i dag hålls på delfinarier bör flyttas till "djurfristäder i öppet vatten där forskning kan bedrivas och där besökare, via undervattenskameror, kan lära sig om delfinernas naturliga beteenden och om hoten mot dem" föreslår de.

"Ett förbud mot hållning, avel och uppväring av delfiner i fångenskap är i linje med Sveriges nya djurskyddslagstiftning som syftar till att främja en god djurvälstånd och respekt för djur." Svenska djurparksföreningen, SDF, är bekymrad över synen på parkernas djurhållning, skriver de i ett pressmeddelande och fortsätter: "Bevarandeprojekt har räddat visenten, oryxantilopen och lejonamari-nen från utrotning. Att helt förlita sig till bevarandearbete på plats i naturen skulle vara förödande för många arter", skriver SDF,

som även ställer sig kritisk till föreslagen lagstiftning som ska reglera vilka arter som får hållas i svenska djurparker.

SDF anser att djurparkerna i dag besitter den "zoologiska kompetens som krävs för att efterleva kraven i djurskyddslagen gällande djurens välmående, oavsett art", enligt pressmeddelandet. ✕

Hundsmuggling avslöjad av SVT

■ **En Stockholmsliga har** sålt 157 insmugglade hundar från Ungern och Slovakien till köpare runt om i Sverige. Det avslöjade SVT:s Dokument Inifrån i granskningen Älskade Smuggelhund. Många av hundarna har missbildningar och andra svåra fysiska problem. Hundarna annonserades på Blocket, köparna fanns i hela landet och mer än hälften av de 70 familjer som intervjuades hade köpt hundar som avled. Hundarna såldes för 14 000 kronor till 30 000 kronor. Se avslöjandet på SVT Play. ✕

Djurhälsoutredning får mer tid

■ **I april 2021 börjar** EU:s nya djurhälsoförfordning gälla. För att anpassa den svenska djurhälsolagstiftningen till denna och andra EU-bestämmelser, har regeringen tillsatt en utredning för att se över lagstiftningen om smittsamma djursjukdomar. Utredningen skulle ha redovisats vid årsskiftet 2019/2020 men får nu åtta månader till och ska nu vara klar senast den 31 augusti 2020. ✕

Licensjakt på järv beviljad

■ **1011 vuxna järvar** tros finnas i Skandinavien. Av dessa beräknas 679 vara i Sverige och 41 procent av dessa i Jämtland. I november gav Naturvårdsverket för första gången tillåtelse till licensjakt på 15 järvar i ett område som utgörs "i huvudsak av åretruntmarkerna hos de tre samebyar där den högsta koncentrationen av järv finns".

– Jakten förväntas minska skadorna orsakade av järv inom de aktuella samebyarnas kalvningsland, utan att riskera att populationen minskar på nationell nivå, säger Marcus Öhman, chef för Viltförvaltningsenheten, i en kommentar.

Gynnsam bevarandestatus för järv är minst 600 individer. ✕

TEMA OMHÄNDERTAGNA KATTER

VEM KAN HJÄLPA KATTEN?

En katt som ingen tar hand om är enligt lagen utsatt för lidande. Den ska tas omhand. Men när omärkta katter kan ha en ägare och märkta får ströva fritt är det svårt att avgöra vem som är vad.

Sedan länsstyrelsen tog över vissa av polisens djuruppgifter larmar ideella djurskyddsföreningar om att ett smärre kaos uppstått. I kläm hamnar de övergivna katterna.

Det har blivit kaotiskt nu

Ett smärre kaos. Så beskriver Djurskyddet Kalmar läget ett och ett halvt år efter länsstyrelsens övertagande av polisens djuruppgifter.

”Vi har mycket bra samarbete med djurskyddshandläggaren på länsstyrelsen, och ett bra kontaktnät. Men det är tungrott och många poliser har inställningen att de slutat att ta emot djur och hänvisar i stället till länsstyrelsen. Det är bristfällig information och vi upplever att polisen inte har full koll på läget nu. Tidigare hade vi ett mycket bra samarbete med polisen här i Kalmar”, säger Camilla Henningsson anställd på Djurskyddet Kalmar.

– Vi vill göra så gott vi kan: Vi är ju här för att hjälpa djuren. Men det har blivit väldigt mycket svårare nu, säger Mia Ericsson, ordförande för Djurskyddet Kalmar, en av de föreningar som tidigt slog larm om de problem som uppstått efter att länsstyrelsen tog över ansvaret för omhändertagna katter.

Fram till 2019 sträckte sig Djurskyddet Kalmars avtal med polisen. De fick 70 kr/dygn och katt i ersättning för att stalla upp en katt.

– Vi tar över djuren, rehabiliterar dem och får dem omplacerade i nya hem. Kattpensionat stallar upp dem för dyra kostnader och ofta slutar det med att katt-

en får avlivas efter uppställningen då den inte placerats om.

När länsstyrelsen tog över ansvaret kom nya krav på uppställningsplatserna.

– De krävde f-skattesedel och moms-redovisning. Vi är ju en ideell förening. Eftersom det blev för mycket administrativt krångel och vi varken har möjlighet eller ska driva verksamheten som ett företag med f-skattesedel och vara momspliktig så kunde vi inte vara med i upphandlingen när länsstyrelsen skulle upphandla djurhem inför att de tog över ansvaret från polisen sommaren 2018. Därmed har vi förlorat en stor inkomstkälla.

Varför kan ni inte ordna en f-skattesedel och drivas som en firma?

– För att vi är en ideell förening och att det innebär väldigt mycket extraarbete att ombildas till en enskild firma. Det skulle också innebära att hela idén med volontärer och ideell verksamhet förloras, säger Mia Ericsson.

– I januari blir det en ny upphandlingsrunda och vi får se vad som händer. Vi hoppas att vi ska kunna fortsätta hålla igång verksamheten, det finns ett visst spar

kapital så vi går runt ett tag till. Skulle det bli sämre tider så får vi tyvärr dra ner på antalet katter vi kan ta emot, säger Camilla Henningsson.

Hon har arbetet på djurhemmet, som ligger i ett hus vid Skälby allé, i mer än 17 år. De brukar ha 30–40 katter inne. Genom åren har en stor kunskap växt fram.

– Vi sätter aldrig ihop okända katter med varandra. På sommaren har vi uteburar där katterna också kan gå. Alla katter ska få en chans.

För en sjuk katt kan avlivning vara det mest skonsamma, men en katt som är skygg eller blivit rädd och aggressiv efter att behandlats illa ska ha möjlighet att få ett bra nytt tryggt liv. Det är grundinställningen hos Djurskyddet Kalmar.

– Jag har precis haft ett samtal från en familj som rest bil i två timmar med sin nya familjemedlem Henning. Allt gick bra och Henning har precis somnat i gästrummet.

– Vi fick reda på att det gick omkring en arg katt i byn. Den fräste, bet hundar och människor, hoppade in i kattluckor och bet katter. Människor försökte hjälpa honom men han hade en aggressiv attityd. Förmodligen hade han tidigare behandlats illa,

Hunden Frasse med en kattunge vid sin sida..

sjasats bort och fått vatten sprutat efter sig för att han inte skulle vara nära. Det var hemskt. Vi kontaktades av en person som tyckte synd om honom och de fick låna kattfällor av mig. Katten fångades in. Vi åkte till veterinären och när vi öppnade fälsan märktes det direkt att det här är ingen katt som är född ute, utan en tamkatt som en gång i tiden blivit van att hanteras av människor. Han flög upp i min famn, spann och ville bli klappad. Det var så många känslor som kom upp när man förstod att han bara var en missförstådd kille! Men efter att ha varit så illa behandlad så länge blev han så överväldigad ibland när man klappade och kelade med honom att han plötsligt kunde småbitas. Vi tror att han är född 2014, inte alls så gammal som han såg ut. Vi fick honom att återfå tilliten igen och i går hämtades han av sin nya familj. De ringde nyss och berättade att han la sig i går och duktade sin nos mot mattes kind. Nu är Henning trygg.

På katthemmet i Skälby gård finns två terapihundar. Frasse och Raffé. De är blandraser. Frasse är den enda hund som Camilla köpt, Raffé är omplaceringshund.

– De är till väldigt stor hjälp när det kommer in oroliga katter. Frasse är utbildad i spår och sök och när vi är ute och letar efter ett djur spårar han och markerar platsen, så jag kan krypa in och hämta det. Katterna vi hittar tyr sig till Frasse. De får förtroende för honom.

Raffé omhändertogs efter att hittats i en förfallen husvagn, där han levt på avföring. I dag har han en viktig roll på katthemmet. Han hjälper många rädda nya katter.

– Alla kattungar älskar honom. En gång kröp de små kattungarna in i pälsen för att få värme. Raffé tar hand om alla de små katterna, säger Camilla Henningsson.

– Det arbete vi gör här på katthemmet innebär ju mycket mer än att bara förvara en katt. Vi ser till att de är friska, tar dem till veterinär, kastrerar, ID-märker och registrerar dem i SKK:s register. Och vi får dem trygga igen. Alla övergivna katter och katter som farit illa ska få en chans. Ibland är de för sjuka, utmärglade eller påverkade av sina upplevelser för att det ska gå att rehabilitera dem, och då är det enda raka att låta dem somna in. Men de ska först ha fått en riktig chans.

– Risker är ju att om länsstyrelserna

anlitar vanliga privata kattpensionat som inte har vanan eller kunskapen om hur man ska hantera en katt som farit illa, som kan ha utvecklat tvångsbeteenden och aggressivitet, att de bedömer att katten är omöjlig att ha kvar. En katt som rätt omhändertagen skulle kunnat ha fått ett fint tryggt liv och en ny chans att bli en älskad medlem i en ny familj. Det är ju för katternas skull vi gör detta.

Sedan länsstyrelserna övertog polisens djuruppgifter upplever Djurskyddet Kalmar ett smärre kaos, både från länsstyrelsen och från polisen där deras erfarenhet är att ingen längre tar riktigt ansvar för hemlösa katter.

– Det senaste exemplet är att vi fick tips om en hemlös katt. Camilla gjorde lite efterforskningar på Facebook och hjälpsamma privatpersoner sökte efter kattens ägare sedan början av augusti, utan resultat. Länsstyrelsen meddelades, de var och tittade på katten och konstaterade att den var lite mager, men de ansåg att katten inte lider och därmed är den ett fall för polisens hittegods. Vid kontakt med polisen gavs svaret att polisen inte omhändertar djur, utan det är länsstyrelsen man ska vända sig

till. I mitten står vi och får samtal från både länsstyrelse och polis som vill att vi, som har fullt, ska ta in katten. Vi har ju inte ens kunnat vara med i upphandlingen om att ta emot omhändertagna katter på grund av all byråkrati, vilket drabbat oss hårt ekonomiskt, men eftersom vi är välkända i området och har haft mycket gott samarbete med både polis och länsstyrelse tidigare så vänder de sig till oss. Det är kaotiskt, berättar Mia Ericsson.

– En av de saker jag känner är tråkigast är att när både länsstyrelsen och polisen vänder sig till oss för att få hjälp så hamnar de privatpersoner som ringer till oss i kläm. Vi måste ju säga att vi inte kan hjälpa dem för vi har så fullt. Det är ju personer som liksom vi älskar djur. Det känns väldigt frustrerande.

Mia Ericsson är etolog. Hon har utbildat många djurskyddsinspektörer under sin tid som lektor vid Linnéuniversitetet och hade stora förhoppningar inför det nya systemet då länsstyrelsen skulle ta över ansvaret för omhändertagna djur.

– Det var bra att alla djurärenden samlades hos djurskyddsenheten på länsstyrelserna, tänkte jag. Där fanns ju redan kompetensen om djurskydd och de barnsjukdomar som alltid uppstår i övergången mellan två system, trodde jag skulle räta ut sig. Men nu ett och ett halvt år senare står vi fortfarande helt still och har fastnat i problem som borde varit utredda från början.

Till exempel?

– Vems ansvar är en katt som uppenbart är hemlös, men ännu inte helt förvildad, mager men inte tillräckligt mager ännu för att verka lida? När djurskyddsinspektören gör bedömningen att den inte lider och hänvisar till polisen som då svarar att katten inte tas in i deras avdelning för hittegods eftersom det kan vara så att den har en ägare även om den inte är ID-märkt eller registrerad i något register, då katter

”regelmässigt ofta strövar omkring fritt”. Både länsstyrelsen och polisen vänder sig till oss på djurhemmet. Vi har fullt och har vare sig avtal med polisen längre eller med länsstyrelsen, eftersom de hade så hårda krav på moms och f-skattesedel att vi inte kunde vara med i upphandlingen. Vi är så frustrerade över situationen! Det går inte längre. Och det är katterna som får betala priset.

Har detta något med kattens låga status att göra?

– Ja. Alla tar en förrymd hund på större allvar än en förrymd katt. Polisen skriver på sin hemsida om upphittade djur att en

hund som går fritt ska utgångspunkten vara att det är bortsprunget medan en för en katt ska man veta att de ”regelmässigt strövar fritt utan att anses bortsprungna”.

Vad ser du behövs för att reda upp situationen?

– Jag vet inte hur det här ska kunna lösas. Att gå tillbaka till det gamla systemet går ju inte, jag tror inte att polisen är intresserad av att riva upp sin organisation och återföra den här arbetsuppgiften igen. Och de djurskyddsinspektörer vi har kontakt med på länsstyrelsen är ju också ledsna över situationen. Något måste ske. Snabbt. ✖

Krav på f-skattesedel uteslöt flera djurhem

När länsstyrelsen gjorde sin upphandling av stallplatser för omhändertagna djur krävdes att de upphandlade platserna hade f-skattesedel och betalade moms. Några av Djurskyddet Sveriges lokalföreningar hade tidigare skaffat f-skattesedel och kunde vara med i upphandlingen, en del har också avtal. Men de flesta har inte f-skattesedel eller är momspliktiga. Information om att det inte är nödvändigt för katthem att ha f-skattesedel har lyfts från bland andra Djurskyddet Sverige till länsstyrelsen. I nästa nummer av Tidningen Djurskyddet blir det en fördjupad granskning av upphandlingen.

Så skriver polisen om upphittade djur

”Det kan vara svårt att avgöra om ett djur är borttappat eller övergivet. Polisen avgör det utifrån en helhetsbedömning av omständigheter. En löslöpande hund behöver inte alltid vara borttappad. Ett exempel är en jakthund som en jägare släppt i skogen i samband med jakt. Utgångspunkten bör ändå vara att djuret är bortsprunget om inte annat framgår. Vid hantering av katter bör särskild hänsyn tas till att katter regelmässigt strövar fritt utan att anses som bortsprungna.”

Källa: Polisen.se

Länsstyrelsen ber JO om vägledning

Vi ringer Åsa Knutsson, tidigare på djurskyddspolisen och nu på länsstyrelsen i Kalmar och Ulrika Thorsén, jurist på länsstyrelsens djurenhet i Kalmar för att de ska bemöta kritiken.

Håller ni med Mia Ericsson, ordförande i Djurskyddet Kalmar, om att det blivit ett smärre kaos efter övergången? Polisen hänvisar till länsstyrelsen, och länsstyrelsen till polisen. Till slut vänder sig båda till djurhemmet, som inte har avtal med vare sig polis eller länsstyrelse.

– Det har varit lite fram och tillbaka, men vi har kommit en bit på väg. Vi har haft många personliga möten. Det vi måste jobba mer på framöver är hittedjuren, som bollas fram och tillbaka. Folk kommer till djurhemmet och ställer av sina katter, för att de inte tas emot som hittekatter hos polisen. Hos polisen värderas katterna som ”ringa värde” och tas kanske inte in som hittegods, säger Åsa Knutsson.

Ulrika Thorsén:

– Det har inte skett någon förändring av den lagstiftning som reglerar övergivna/ bortsprungna katter, så det borde inte ha blivit någon ändring i hanteringen. Länsstyrelsen ska hantera katter som avsiktligt har blivit övergivna av sin tidigare ägare och omedelbart omhändertata dem. Polisen ska hantera katter som kommit bort från sin ägare på annat sätt och hantera dem som hittegods. I bedömningen av om katten är övergiven så ställer länsstyrelsen frågor om katten har id-märkning, är skadad, hur den är i hull, hur pälsen är, var och hur katten påträffats, hur länge den setts där och om den är tam. Om katten är i bra skick och det inte finns något som talar för att den är medvetet övergiven så gör vi bedömningen att det är en bortsprungen katt som har ett hem och en ägare, och hänvisar till polisen.

Djurhemmet säger att de har fint samarbete med er, men att den nya ordningen lett till problem. Finns det möjlighet att göra om upphandlingarna och få med djurhem som inte har f-skattesedel?

– Jag var inte här under upphandlingen. Men jag håller med om att det är synd, de har stor kompetens kring att ta hand om djuren. Det kommer en ny upphandling nästa år, vi får se hur de ställer kraven då. Det görs från en annan enhet än vår, säger Åsa Knutsson.

– Jag kan inte riktigt svara på den frågan, men det har med sociala avgifter och försäkringar att göra, säger Ulrika Thorsén.

Det finns ju en stor kompetens på djurhemmet att hantera katter som farit illa (från hur de placeras, till stimulering och socialiseringsträning). Har ni inte förlorat det när/om ni i stället upphandlat kattpensionat?

– Jo, det kan jag tänka mig. De har god kunskap på djurhemmen och det blir inte samma sak med att bara hitta en boendeplats. Jag vet hur mycket de gör och jobbar med katterna, säger Åsa Knutsson.

– Katthemmen har stor kompetens, men även de upphandlade uppställningsplatserna har kompetens att hantera katterna under den tid de är placerade där, säger Ulrika Thorsén.

Tidningen har fått uppgifter från länsstyrelsens egna noteringar att Kalmar tog hand om 29 katter under 2018, och fram till 19 juni 2019, 33 katter. Har du någon uppfattning om hur många som fått nya hem?

– Jag jobbar för tre län och har inte exakta siffror på det. Men jag tror att vi har ordnat nya hem till de flesta. Om katterna inte är riktigt aggressiva eller sjuka, så omplacerar vi nästan alla, säger Åsa Knutsson.

– Jag har ingen exakt siffra, men de allra flesta katterna får nya hem. Det är främst de som är sjuka eller aggressiva som tas bort, säger Ulrika Thorsén.

På djurhemmet hade de stora förhoppningar om att det här skulle bli bra, att länsstyrelsen med sin kompetens på djurskydd skulle bli ännu bättre än den redan uppskattade djurpolisgruppen i Kalmar. Men det blev inte så. Vad anser ni behöver göras?

– Kanske behöver upphandlingen ses över? Djurhemmet jobbar på ett bra sätt, där ser jag inga konstigheter, säger Åsa Knutsson.

– Det är svårt att förstå varför

det blivit en skillnad, då den lagstiftning som reglerar detta inte har förändrats. Jag tror snarare att det är polismyndighetens stora omorganisation till en nationell myndighet som påverkat handläggningen av bortsprungna katter. Vi har en pågående dialog med polisen och hoppas att det ska bli tydligare vilka ärenden som ska hanteras av vilken myndighet, säger Ulrika Thorsén.

Efter tidningens intervjuer med länsstyrelsen i Kalmar, önskar nu länet ett klagörande från JO. Man säger sig behöva ”vägledning vilka omständigheter som ska avgöra om det är fråga om bortsprungna katter där polisen har ett ansvar enligt hittegodslagen, och när det är fråga om en övergiven katt där länsstyrelsen ska ingripa med ett omedelbart omhändertagande. Det behöver också klargöras om katter kan anses vara helt utan värde och därmed inte är hittegods”. ✖

Pressmeddelande

Länsstyrelsen önskar klagörande från JO

Länsstyrelsen Kalmar län har skickat en begäran till Justitieombudsmannen för att de ska klargöra vem som ansvarar för att ta hand om bortsprungna katter. Det behövs vägledning i var går gränsen mellan polisens uppdrag enligt hittegodslagen och länsstyrelsens uppdrag att omhänderta djur som är övergivna enligt djurskyddslagen.

Länsstyrelsen Kalmar län upplever att efter Polismyndighetens omorganisation tar inte längre polisen emot katter som hittegods utan hänvisar allmänheten i hög utsträckning till länsstyrelsen. Länsstyrelsen har fått ta emot ett stort antal telefonsamtal från allmänheten som blivit hänvisade till länsstyrelsen när de ringt till polisen för att meddela att de hittat en katt.

Justitieombudsmannen är tillsynsmyndighet över både länsstyrelsen och Polismyndigheten och är därför den enda myndighet som kan ge tydliga riktlinjer för hur lagarna ska tolkas när myndigheterna har olika uppfattning om det.

- Självklart tvekar inte Länsstyrelsen att omedelbart omhänderta ett djur som är skadat och har okänd ägare eller som är övergiven, men vi anser att vi inte har stöd i lagen för att omhänderta fullt friska välmående katter, säger landshövding Cecilia Scheelin Seidegård.

Därför väljer nu Länsstyrelsen Kalmar län att be tillsynsmyndigheten om vägledning vilka omständigheter som ska avgöra om det är fråga om bortsprungna katter där polisen har ett ansvar enligt hittegodslagen och när det är fråga om en övergiven katt där länsstyrelsen ska ingripa med ett omedelbart omhändertagande. Det behöver också klargöras om katter kan anses vara helt utan värde och därmed inte är hittegods.

”För tuffa krav på skygga katter”

För tuffa bedömningar av hur social en katt ska vara – det var ett av skälen till att djurskyddsföreningen Bill & Bull i Söderhamn inte ansökte om att bli uppställningsplats åt länsstyrelsen.

När det stod klart att länsstyrelsen skulle ta över omhändertagandet av katter från polisen loggade Mari Ekengren in på datorn för att se om Bill & Bull skulle skicka in en ansökan att bli uppställningsplats åt de katter som länsstyrelsen omhändertog.

– Men vi såg snabbt att det var så många krav vi som ideell förening inte skulle kunna leva upp till: Ha jour, ge sig ut mitt i natten och hämta en katt med en ”inställetid på max två timmar”. Krav på f-skattesedel, vilket vi som ideell förening inte har. Vi var också rädda att de tuffa krav på hur social en omhändertagen katt ska vara som vår länsstyrelse ställer att bli delaktiga i att katter avlivas för att de är skygga. Vi anser att alla katter, skygga som nyfikna, ska få en chans till ett bra liv. Så vi sökte aldrig.

Hur vet ni att länsstyrelsen ställer tuffa krav på skygga katter?

– Djurskyddskontrollanterna har sagt det till oss under sina kontrollbesök här under årens lopp. Vi har flera gånger, senast för två år sedan, fått förklarat för oss att en katt ska kunna lyftas upp utan att fräsa, bitas eller rivas. När någon kommer in i ett rum ska katten komma fram, nosa och vara nyfiken,

inte gå och gömma sig. Att på det sättet döma ut skygga katter är inte rätt. Många katter är skygga för att de varit med om svåra saker. Med tid och träning kan de få tillbaka sin tillit. Dessutom kan en katt vara skygg till sin läggning och ha rätt till sitt liv.

Två mil norr om Söderhamn i Trönödal finns Djurskyddet Skygga Katten.

– Vi har varit på möten med länsstyrelsen där de förklarat att katter födda utomhus, förvildade katter i kattkolonier, ska avlivas. Vi är av åsikten att möter man katter på deras egna villkor kan alla katter bli sociala. Vi har många katter som är födda utomhus som blivit sociala och charmat in sig hos de jourhem vi har och har bra liv nu. Vår åsikt är att alla katter kan hjälpas. Om en förvildad katt fångas in och den behöver medicin, så finns andra sätt än att ge tabletten direkt i munnen. Man kan lägga den på tallriken i maten. Det finns väldigt många knep, säger Lisbeth Trempenau, på Skygga Katten.

Åter till Söderhamn och Mari Ekengren som berättar att länsstyrelsen hört av sig till Bill & Bull för att få hjälp när tiden de upphandlat hos uppställningshemmet, som får betalt per dygn och katt, börjar löpa

ut och katten inte fått ett nytt hem. Fem vuxna katter och en kattmamma med sina kattungar har föreningen tagit över och då också ansvaret och kostnaderna för att kastrera, vaccinera, ID-märka, registrera och ge veterinärbehandling.

Om inte ni hade haft plats, vad hade då hänt?

– I fallet med kattmamman och ungarna, som bara var tre veckor, hade länsstyrelsen lagt ut dem för överlåtelse på sin Facebook. Så fort vi såg det sa vi att vi tar hand om dem. De hade fötts i uppställningshemmet.

Katterna är inte vaccinerade, kastrerade eller ID-märkta när de lämnar länsstyrelsens uppställningshem. Vid överlåtelsen följer ett veterinärintyg med.

– I fallet med kattmamman och kattungarna upptäckte vårt jourhem att det var något fel med mammans framtass. Vår veterinär tittade på det och sa att den måste opereras, till en kostnad av 30 000–50 000 kr. Just nu undersöker vi möjligheter att ordna det. I andra fall har det stått i utlåtandet att saker som ska åtgärdas: ”avmaskas”. Ibland har katten tandsten. Då har katten varit i länsstyrelsens uppställningshem i ett antal dagar eller veckor utan att ens ha fått en avmaskningstablett.

Katten Kurre och Mari Ekengren.

Jag är inte heller så säker på att kontrollen som länsstyrelsen gör av vem som ska bli ny ägare är särskilt grundlig: det handlar om att inte ha djurförbud, säger Mari Ekengren.

Bill & Bull har fem karantänsrum och 18 platser i sitt katthem. Alla katter som lämnar för ett nytt hem är avmaskade, vaccinerade, ID-märkta, registrerade och kastrerade.

– Jag förstår att länsstyrelsen inte kan lägga ner den tid vi kan på varje katt, men en avmaskningstablett kostar ju inte så mycket och betyder mycket för kattens hälsa. När länsstyrelsen överlåter katter utan att ha vaccinerat, ID-märkt eller kastrerat dem kan det skapa fler hemlösa katter, säger Mari Ekengren, som samtidigt vill understryka att det är bra att länsstyrelsen hör av sig till Bill & Bull.

– Vi är tacksamma att få chansen att hjälpa katten, även om vi då också får stå för veterinärkostnader och ID-märkning. Vi tränar katten i att bli trygg och ser till att det hem den får är ett som kan ta hand om den på absolut bästa sätt.

Durskyddet Bill & Bull har funnits i nio år. De hade tidigare inte heller något avtal

med polisen om att vara uppställningsplats åt de katter som polisen omhändertog, men ett nära samarbete.

– De anlidade oss för uppställning och vi fick ersättning för resan när vi tog katten till veterinär, samt veterinärkostnaderna. Några gånger tog de hjälp av oss för att fånga in katter från en kattkoloni. Då fick vi ersättning för resorna och senare för uppställningen av katterna.

2013 fångades katter in från en kattkoloni. Fem av dem kom till Bill & Bull.

– Alla var skygga och förvildade efter att levtt lång tid ute. Vi hade dem hos oss ett bra tag och fick alla att bli trygga. Har man rätt kunskap och övertygelsen att alla individer är värda sitt liv så går det. Samtliga adopterades bort till slut. De två sista efter sex år här i katthemmet i väntan på det rätta hemmet, säger Mari Ekengren.

Föreningen har, berättar hon, alltid haft problem med att få gensvar när de anmäler en upphittad katt till den lokala polisen.

– Nu uppmanar de oss att inte anmäla alls om vi inte vet vem ägaren är. En polis sa ”kan ni inte efterlysa ägaren på er Facebook i stället? Det brukar ni ju göra!” Det brukar vi eftersom vi gör allt för att kattens ägare ska hittas, men polisen ska väl ta

emot anmälan om en upphittad katt? För en tid sedan fick Bill&Bull in fem ragdoll-liknande katter som hittats på olika rastplatser längs med E4:an.

– Polisen sa att vet vi inte vem ägaren är så kan de inte ta emot anmälan. Det var ju uppenbart att ägaren bara dumpat katterna. Nya djurskyddslagen säger att det är förbjudet att överge djur, så det jag egentligen ville anmäla var att någon brutit mot djurskyddslagen. Men jag fick inte göra en brottsanmälan när jag inte visste vem ägaren var. Det känns inte som att de tar katter på allvar. Eller oss som anmäler. Katterna fick stanna i katthemmet.

– Men frågan är hur länge kan vi ha en katt hos oss innan vi kan adoptera ut den. Vi har ju inget datum från en polisanmälan att utgå från.

Hur gjorde ni?

– Vi gick lite på känn, efter några månader utan att ha hittat någon ägare har vi börjat söka nytt hem. Men det känns inte bra om någon anmäler sin bortsprungna katt till polisen och vi har försökt få polisen att ta emot vår anmälan att den vägen inte fungerar.

Vad hände med ragdoll-katterna? – De blev adopterade, alla fem. ✕

”Vi agerar djurskyddsmässigt”

Länsstyrelsen Gävleborg om avlivning och varför de inte kan ID-märka och kastrera en omhändertagen katt innan den får ny ägare.

Hur upplever ni att arbetet varit sedan länsstyrelsen tog över ansvaret från polisen 1 juni 2018 för uppställning av omhändertagna katter?

– Vi tycker att arbetet har fungerat bra sedan vi tog över ansvaret. Vi har varit väl förberedda, säger Jenny Larsson, chef på enheten för jordbruk och djur på Länsstyrelsen Gävleborg.

Under årets gång har er länsstyrelse omplacerat omkring 25 katter och avlivat 30. Det var alltså fler katter som avlivades än omplacerades, hur kommer det sig?

– Det är ganska vanligt att vi omhändertar katter i stora grupper, som hållits utomhus och är förvildade. I år hade vi en grupp där det fanns en smittsam sjukdom, där vi bedömde att det inte var förenligt med gott djurskydd att placera dem. De katterna utgjorde en ganska stor andel av årets siffror.

Vem är det som gör bedömningen om en omhändertagen katt kan omplaceras eller avlivas?

– Det gör jag eller våra andra beslutsfattare på länsstyrelsen. Vi utgår från veterinärsundersökningen och vår kännedom om hur katterna har hållits, till exempel om de hållits utomhus utan mänsklig kontakt. Det påverkar möjligheten till omplacering.

Hur görs bedömningen mer konkret? Om testet är att katten ska vara nyfiken och låta sig lyftas utan problem – finns det inte en risk att skygga katter döms ut då?

– Veterinären gör en bedömning av hälsotillståndet, och hur stressad katten verkar vara av att bli hanterad. Sedan kan det spela in om vi vet att katterna levat mer eller mindre i förvildat tillstånd utan mänsklig närhet, där katterna inte mår bra. Vi märker också stressnivån hos katten, det handlar inte om att den bara är ”lite skygg” för att ta beslut om avlivning.

Stämmer det att ni anser att katten ska

Foto: Shutterstock

kunna lyftas upp utan problem, annars är den för skygg?

– Nej, det stämmer inte, det är inte någon modell eller definition som vi känner igen.

Vilken kontroll gör ni av de personer som ni överläter katten till?

– Vi tittar på om personen har anmärkningar om bristande djurskydd sedan tidigare. Sedan har vi ett samtal med personen för att se om han eller hon upplevs lämplig. Vi pratar om vilka regler som gäller och hur man bor, beroende på vilket djur man vill ta över.

När tiden hos det upphandlade stallplats-hemmet löpt ut annonserar er länsstyrelse, och det sker även i flera andra län, ut katter som är ovaccinerade, okastrerade och icke ID-märkta. Hur ser ni på att ni som myndighet på det sättet bidrar till att katter som varken är kastrerade eller vaccinerade kommer ut i samhället igen?

– Det finns ingen fast tid på hur djuren ska hållas på djurhem, det är nog ett missförstånd. Arbetsgången för oss är i tur och ordning: omhändertagande, placering på

upphandlat djurhem, veterinärsundersökning. Om det finns en tidigare djurhållare får hon eller han yttra sig inför beslutet om vad som ska hända med djuren. Därefter fattar vi beslut och börjar med överlåtelse. Det finns ingen fastlagd tid, däremot har vi uppdrag att göra det så skyndsamt vi kan.

Ungefär vad betyder det i tid?

– Det handlar oftast om veckor, men enskilda ärenden kan dra ut på tiden, beroende på till exempel om det finns skäl att avvakta med hantering kopplat till inhibition eller om det är ett stort ärende.

– Vi ser om katterna är friska vid veterinärsundersökningen. Vi agerar och behandlar djuren utifrån det som är hälso-mässigt och djurskyddsmässigt motiverat just då. Däremot kan vi inte ta till mera förebyggande åtgärder som inte är lagstadgade, som ID-märkning, vaccination och kastrering. Inte minst eftersom den tidigare djurhållaren, om det finns en sådan, står för kostnaden. ✕

Anna Thulin

Foto: Istock Photo

”Vi kan inte ta in en katt i brådrasket”

Länsstyrelsen i Västerbotten har sedan 1 juni 2018 till 20 juni 2019 omhändertagit 49 katter varav 44 avlivats, enligt svaret i tidningens enkät.

Hur kommer det sig att så många katter har avlivats?

– Vi har haft några ärenden med stora grupper av katter inomhus som missköts. Det har lett till inavel, missbildningar och att smittor spridits i gruppen, då blir avlivning nödvändig, säger djurskyddssamordnare Fredrik Nilsson vid Länsstyrelsen i Västerbotten.

Ärenden om hemlösa katter är relativt få i länet, enligt Fredrik Nilsson.

– Här uppe har civilsamhället aktivt arbetat med kastreringskampanjer, som kanske är en förklaring till varför vi inte ser så många ärende med hemlösa katter som kommer ”i kläm” mellan polis och länsstyrelse.

Djurskyddet Skellefteå varnade i somras för att de inte längre kunde anmäla upphittade katter hos polisen. Länsstyrelsen kunde inte heller ta dem.

– Det är ju de här utespringande katterna, som om de är övergivna per definition enligt lagen är utsatta för lidande. Utmaningen är ju att visa att katten är övergiven och inte bara ute och springer. Vi från

länsstyrelsen agerar inte, såvida inte katten uppenbarligen är svårt skadad eller sjuk, då måste den tas omhand.

Först när det är helt kartlagt att katten saknar ägare kan länsstyrelsen ingripa.

– Så om någon hör av sig till oss med en katt som sprungit ute så ställer vi rätt detaljerade frågor: Hur länge har katten syns till i området? Har den halsband? Har ni satt upp efterlysningar i området eller efterlyst ägaren på Facebook? För vi som myndighet kan inte omhänderta en katt där det finns en ägare. Vi kan inte heller lägga ner tid på att utreda om det finns en ägare. Hankatter som är ute på friarstråt vänder ju ofta hem igen efter en tid. Alla de här aspekterna måste vi ta in, så därför kan och vill vi inte ta in en katt i brådrasket.

Länsstyrelsen har uppställningsavtal med kattpensionat, men samarbetar med bland annat Djurskyddet Skellefteå.

– Vi har satt en rutin att alla utespringande katter de får in som varit ute i området under lång tid och där ingen

ägare hittats, trots att föreningen efterlyst dem, omhändertar vi på länsstyrelsen efter några veckor och överläter till djurskyddsföreningen, såvida inte katten är sjuk eller skadad.

Vad innebär det?

– Då är katten deras, de ansvarar för den och kan leta efter nya hem och kastrera, märka och registrera den, enligt hur de arbetar med hemlösa katter.

Men de får ingen ersättning från länsstyrelsen för det?

– Nej, utan det blir som när vi överläter till privatpersoner. Men då har de ett formellt beslut från oss på att katten är deras.

Hanna Stuxberg, Djurskyddet Skellefteå, berättar hur det sker i praktiken.

– Vi hämtar katter hos upphittare eller fångar dem med fälla. Sedan mejlar vi länsstyrelsen bilder på katten och beskriver vilka försök vi gjort att hitta ägaren: Chip-/tatueringsskoll, efterlysningar på Facebook, lappar i området, sökning på Vilse.nu

– Länsstyrelsen svarar på mejlet och överläter katten till oss. Vi står för alla kostnader i jourhemmet som mat och sand, för avmaskning och andra behandlingar. Veterinärbesök, utöver de för kastrering, vaccinering och chip. Ibland mejlar vi länsstyrelsen i förväg så att de är medvetna om ärendet innan vi hämtar in katten, säger Hanna Stuxberg. ✕

Polisen: Katter ska normalt inte betraktas som hittegods

Ute i föreningarna finns flera frågor och en stor frustration. Vad händer hos polisen? Kan man inte anmäla en katt som upphittad hos sin lokala polisstation längre? Har polisen slutat bry sig om katter? Är en katt inte hittegods? Här svarar polisen.

Flera djurskyddsföreningar berättar att det nu är svårt att anmäla en katt som upphittad hos polisen. Tidningen Djurskyddet har frågat olika polisstationer landet runt om hur de anser att en djurskyddsförening ska göra när de får in en ganska mager lite medtagen upphittad katt? Ska de anmäla till polisens hittegodsavdelning? Till vem ska de rapportera?

– Kortfattat är svaret att katter som regel inte skall betraktas som hittegods. Enda tillfället är när en katt oavsiktligt har kommit ur sin ägares kontroll. Katten måste vara bortsprungen för att kunna betraktas som hittegods. I regel får och skall katter få ströva fritt, säger Ingrid Larsson, gruppchef i lokalpolisområde Hälsingland.

Thomas Sjöholm, chef vid Polismyndighetens rättstillämpning nord:

– Jag kan inte svara på det, eftersom det inte är Polismyndighetens roll att ge sådana råd. Om en katt är övergiven och utsatt för lidande så ska man nu vända sig till länsstyrelsen. Samtidigt ser jag att

just bortsprungna katter kan hamna som i ett vakuum. Det ligger i kattens natur att ströva omkring fritt, vi vet ju inte om katten bara är ute och strövar eller om den är bortsprungen.

För att få en övergripande bild ringer vi Mikael Åslund, nationellt ansvarig inom polisen för processutvecklingen för hittegodslagen, djurskyddslagen och tillsynslagen.

– Jag har förstått att det finns en frustration ute i djurskyddsföreningarna och det finns så många missförstånd att jag skulle vilja försöka förklara utifrån gällande lagstiftning. För lagstiftningen är tydlig. Det sista vi behöver är att addera fler missförstånd och öka frustrationen, ingen är betjänt av det, allra minst de övergivna och bortsprungna katterna, säger han.

Utöver djurskyddslagen är tillsynslagen och hittegodslagen ibland också tillämpliga när det gäller katter som påträffas utomhus.

– Det som ställer till det när någon hittar en katt är att i Sverige är det tillåtet med

omärkta katter som strövar fritt. De här diskussionerna kommer vi inte ha om tio år när det förhoppningsvis blivit obligatoriskt med ID-märkning och registrering av katt och att flertalet gjort så, säger Mikael Åslund.

Eftersom flera frågor om upphittade katter gäller problem kring att anmäla dem som upphittade till polisens hittegodsavdelning kan vi väl börja där?

– Ja. Hitegods är polisens lagliga stöd för att återföra egendom till sin rätta ägare. Polisen ska, förutom vid två undantag, förvara godset i tre månader, förklarar Mikael Åslund.

Första undantaget gäller hund. En hund tillfaller staten om ägaren inte återtar den inom fem dagar från det att ägaren under rättades om fyndet. Eller, om ägaren inte är känd, inom tio dagar från det att fyndet anmäldes till Polismyndigheten.

Andra undantaget gäller om det kostar mer för polisen att förvara godset än vad det är värt. Här kommer ett lagtekniskt begrepp in i bilden: ringa värde. Gods av

ringa värde, under 1/1000-dels prisbasbelopp, vilket är 46,50 kr, omfattas inte av hittegodslagen.

– Det är för att hittegodslagen inte är en lag som är till för att allt som hittas ute ska lämnas in till polisen, utan den är till för att återföra egendom över ett lägsta värde till sin ägare. Men det här är egentligen inte intressant när det gäller upphittade katter. Huvudproblemet är att utifrån hittegodslagens kriterier säga att katten verkligen har en ägare att lämna tillbaka den till.

Polisen ska utifrån de uppgifter den får besluta om något är hittegods. Om det förklarade godset som någon hittat har en ägare som saknar sin egendom, sin katt i det här fallet, då kanske polisen beslutar att det är ett hittegods.

Det är alltid en fördel om djuret är märkt då katter i annat fall kan vara svåra att knyta till en viss ägare, betonar Åslund.

– Hittar man märkning på katten ska polisen kontakta ägaren. Det här gäller även

märkta bondkatter. Är det en katt, som har en ägare, och som bedöms ha kommit bort från sin ägare så ska polisen återföra katten till dess ägare.

Är det polisen som ska avläsa ID-märkningen om katten är chippad?

– Ja, i de fall katten bedöms vara hittegods och om polisen har utrustning så ska den göra det. I andra fall kontrolleras om den påträffade katten till utseendet stämmer överens med förlustanmälda katter.

– Överensstämmer inte den påträffade katten med någon förlustanmäld katt bör den släppas ut på den plats där den påträffades. För bedömningen kan bli att det här kan vara en katt som strövar omkring ute och då säger vi den meningen som ingen vill höra: ”Då måste du släppa tillbaka katten där den hittades”. Katter får ströva fritt utan att anses som bortsprungna varför huvudregeln är att katter inte anses utgöra hittegods. Undantag kan exempelvis vara en omärkt raskatt som påträffas i stads-miljö.

Varför kan de vara undantag?

– Det är ju ovanligt att den typen av katter går fritt. Men om du hittar en svart skygg omärkt katt vid ett buskage i ett villakvarter – den är svår: Eftersom katter kan vara ute omärkta och ströva fritt så kan vi inte utgå ifrån att katten verkligen är ”gods eller egendom” som kommit bort från sin ägare. Här har vi i dag ingen möjlighet att spåra ägaren. Men katter som ser ut och beter sig som att de inte har någon ägare ska omhändertas med stöd i djurskyddslagen, då de genom att vara övergivna enligt lagen är utsatta för lidande, säger Mikael Åslund.

Innan vi går över till att prata om djurskyddslagen så måste vi fråga:

Vad ska den göra som hittar en katt som verkar vara bortsprungen?

– Den ska ringa polisen och fråga om någon anmält sin katt som förlorad. Polisen har en skyldighet att eftersöka ägare till hittegods. Därför ska polisen ställa frågor till den som hittat katten om katten exempelvis är ID-märkt, hur länge den har syns till i området och om någon ger den mat

eller ser till katten. Utifrån uppgifterna som lämnas till polisen ska polisen söka i ett register för att se om någon anmält katten som förlorad.

– Men polisen har inget register över upphittade katter. Om den som hittat katten uppger att katten vistats i området under en till två veckors tid och den inte är anmäld som förlorad eller bortsprungen kan beslutet bli att den inte anses som hittegods utan som övergiven. Hittegodslagen är alltid kopplat till att det ska finnas en ägare som förlorat sin egendom och som polisen ska återföra egendomen till.

Den 1 april i år trädde den nya Djurskyddslagen i kraft. Den inkluderar numera ”övergivna djur av tamdjursart samt förvildade djur av tamdjursart som inte ingår i en etablerad population”.

– Hörde du Näringsdepartementets Lisen Sjölings föreläsning på årets Djurskyddskonferens i Uppsala? Där gav hon svar på de frågor som nu uppstått om hur vi ska förstå vilken myndighet som har vilket ansvar, säger Mikael Åslund.

Konferensen finns att se på Jordbruksverkets hemsida. Som första talare på ”Tema: Lagstiftning” berättar Lisen Sjöling att i början på 2000-talet kom en dom som ställde frågan om förvildade tamdjur kan sägas hållas av någon på sin spets.

– Då rädde faktiskt en osäkerhet om lagen var tillämpbar på övergivna och förvildade katter. Men nu är det glasklart med den nya lydelsen att den här gruppen djur omfattas av djurskyddslagen.

– I propositionen gör regeringen väldigt tydligt att den presumerar, antar, att katter som inte har någon som tar hand om dem är utsatta för ett lidande.

– Och för djur som lider har länsstyrelserna, kontrollmyndigheterna, möjlighet att ingripa. Finns det djur som lider, då ska de tas omhand, helt enkelt. Sedan kan det vara så att ett och annat djur är så sjukt eller skadat att man måste avliva det, och då är nödavlivning en möjlig lösning, men annars finns då en skyldighet att omhänderta djur som lider, säger Lisen Sjöling i föredraget ”Den nya djurskyddslagen.”

Vi stänger av filmen och ringer Mikael Åslund igen. Han har tagit fram propositionen (2017/18:147) som Lisen Sjöling hänvisar till och som ligger till grund för lagen. Där, på sidan 341, står att en katt ska

”omhändertas om ägaren är okänd eller inte kan nås. Om djuret kan antas ha rymt eller på annat sätt oavsiktligt kommit ur sin ägares besittning bör länsstyrelsen i

första hand göra rimliga ansträngningar att ta reda på vem ägaren är så att djuret kan återlämnas till honom eller henne, innan ett beslut om omhändertagande fattas.”

Är det inte praktiskt möjligt att undersöka detta innan beslutet om omhändertagande ”så bör det göras efter omhändertagandet och innan länsstyrelsen beslutar om att överlåta eller avliva djuret”.

Hittas ägaren och djuret har det bra hos ägaren så bör länsstyrelsen upphäva omhändertagandet, slår propositionen fast. Om ett övergivet och förvildat djur av tamdjursart som inte ingår i en etablerad population är utsatt för lidande ska ett omhändertagande ske. ”Beträffande vissa arter, t.ex. katter, bör man utgå från att djuret lider när det inte hålls av människor.”

– Allt står ju här. Nyckeln till vem man ska vända sig till finns i denna text. Efter den 1 juni 2018 när polisens djuruppgifter övertogs av länsstyrelsen är det länsstyrelsens ansvar att sköta övergivna katter, att efterforska ägaren, och dit bör man vända sig om man hittar en katt som verkar vara övergiven, säger Mikael Åslund.

Anledningen till att polisens ansvar för djuruppgifter begränsades 1 juni 2018 var för att riksdagen ansåg att polisen skulle ägna sig ”åt att bekämpa brott och upprätthålla lag och ordning. När länsstyrelserna tar över uppgifter kopplade till djur frigörs tid och resurser” som justitieminister Morgan Johansson förklarade 2017.

– Polismyndigheten har inte själv sagt att vi inte ska ägna oss åt upphittade omärkta katter, utan lagstiftaren har beslutat att den uppgiften ansvarar nu länsstyrelsen för, säger Mikael Åslund.

Polisen ska fortfarande utföra uppgifter som rör djur om de ”kräver de särskilda befogenheter eller den kompetens som finns inom myndigheten”.

– Men länsstyrelsen är huvudman för djurskyddet och hanterar detta dagtid. Om någon hittat en katt utanför kontorstid kan de hänvisas till polisen, men då ser vi att det är bättre att personen väntar tills länsstyrelsen öppnar så hamnar ärendet redan från start hos rätt myndighet, om det inte är akut.

Vad räknas som akut?

– En katt som far illa akut. Om den vistats i området under någon veckas tid och inget akut hänt bör man avvakta till länsstyrelsen öppnar.

Ytterligare en lag, tillsynslagen, rör övergivna eller förvildade katter. I 21 § står

att ”En katt som med skäl kan antas vara övergiven eller förvildad, får avlivas av jakt-rättshavaren eller av någon som företräder denne. Inom tätbebyggt område krävs dock tillstånd av Polismyndigheten.”

– En markägare som vill skjuta bort förvildade katter inom tätbebyggt område behöver av polisen få tillstånd att säkerheten kring avskjutningen är godkänd. Polisen utreder endast säkerheten kring skotten.

Hur vet skytten att det inte är en bortsprungen katt eller en katt som har en ägare som skjuts?

– Det är ett jättestort ansvar som faller på skytten. Det kan mycket väl vara så att tamkatten sökt sig till kattkolonier, eller att det är grannens katt som springer över tomten. Det finns rättsfall. Men Polismyndigheten har endast ansvar att se så att ansökan om avskjutning inom stadsplanelagt område kan utföras på ett säkert sätt. Vi beviljar eller avslår inte avlivningen.

Vem gör det?

– Det är markägarens eller jakträttsinnehavarens, skyttens, ansvar. Ingen myndighet. Kommunens i de fall det gäller i städerna.

Sist: Djurskyddslagen har nu ett förbud att överge djur. Om någon överger sin katt ska jag då anmäla det till polisen?

– Ja, det ska du. Alla brott ska anmälas till polisen. Vet du vem personen som övergett katten är, vem som brutit mot lagen eller om du misstänker att ett brott begåtts så är det alltid till polisen du ska vända dig med en anmälan. Men. Återigen. När det kommer till katter, som i Sverige tillåts ströva omkring fritt utan att vara märkta så är det ju väldigt svårt att veta om katten är övergiven, ute på ströv eller bortsprungen. Man begår inte ett brott om ens katt springer bort och man försöker söka rätt på den. Däremot att lämna katten vid sommarstugan efter semestern är inte tillåtet.

– Om du är osäker på om katten är bortsprungen så är det till polisen du ska vända dig. Misstänker du att katten är övergiven eller hemlös ska du vända dig till länsstyrelsen. Och som Lisen Sjöling sa, så framgår det i förarbetet till nya djurskyddslagen att länsstyrelsen ska göra ”rimliga ansträngningar att ta reda på vem djurägaren är” om katten inte utgör hittegods, säger Mikael Åslund.

Vilka bedömningar som polisen gör om en katt ses som hittegods förklaras steg för steg i rutan på sidan här intill. ✖

Fotnot: Fördjupad läsning i detta ämne finns på webbtidningen: www.tidningen.djurskyddet.se

NÄR KATTER BLIR HITTEGODS

Mikael Åslund förklarar hur hittegodslagen fungerar om godset är en katt.

1. Den som hittar något fynd ska ”utan oskäligt dröjsmål” anmäla fyndet till Polismyndigheten, som beslutar om det är ett hittegods. Är godset en katt och ägaren till katten känd, får upphittaren i stället underrätta honom eller henne om fyndet.

2. Polisen ska utifrån omständigheterna vid upphittandet avgöra om det upphittade godset, i det här fallet katten, är att anse som hittegods. Finns någon ägare som förlorat sitt gods, sin katt, att återbörda godset/katten till? Därför ställer polisen frågor som: Var hittades den? Hur länge har du sett den i området? Är den märkt, mager, tam, skygg?

3. Om polisen beslutar att katten anses utgöra hittegods ska godset vårdas väl. Det innebär att polisen beslutar vem som ska ta hand om katten när den är under polisens vård. Normalt tas katten omhand och körs till uppställningsplats.

4. Hittegods ska förvaras i tre månader. Men Polismyndigheten får sälja hittegodset innan tre månader, om förvaringskostnaderna överstiger godsets, kattens, värde. Här sker en avvägning mellan djurets ekonomiska värde och uppställningskostnaden.

5. Försäljningen ska ske affärsmässigt.

* Kattens ägare har rätt att återta katten om den betalar Polismyndighetens och upphittarens skäliga kostnader i anledning av fyndet och skälig hittelön.

* Om ägaren inte betalar eller hämtar ut katten, då ska **upphittaren** betala polisens kostnader i anledning av fyndet. Polismyndigheten får inte överlåta katten. Varför inte? Polisen har aldrig fått överlåta hittegods pga risk för osund konkurrens. Hittegods måste säljas.

6. Kan godset, katten, inte säljas **måste** den förstöras. Alltså avlivas.

Så många katter har länsstyrelsen omhändertagit

Tidningen Djurskyddet frågade landets

21 länsstyrelser hur många katter de omhändertagit sedan 1 juni 2018. Enkäten skickades ut i maj och svaren kom med olika slutdatum: En del gäller in i maj 2019, några fram till 1 juni 2019 och ytterligare andra har tagit med några veckor i juni. En länsstyrelse redovisade till november 2019, dessa beslut (44 omhändertagande och 28 avlivningar) är borträknade nedan. En länsstyrelse, Länsstyrelsen på Gotland, hade inga kattomhändertaganden alls det första året.

De flesta angav antal kattindivider i sina svar, en del antal beslut i ärenden. Då beslut i ärende kan gälla mer än en katt, så har minst cirka 1 200 katter omhändertagits av länsstyrelserna under det första året efter övertagandet av polisens djuruppgifter.

Som jämförelse finns siffrorna Ulrika Geijer refererar i sin utredning ”Märkning och registrering av katt”, där hon skriver att under perioden 1 juni–31 december 2018 hade länsstyrelserna tillsammans omhändertagit 984 katter. Antalet kattomhändertagande utgjorde 33 procent av det totala omhändertagandet för alla djur.

Tidningen Djurskyddet frågade även hur många av de omhändertagna katterna som avlivats. Också här har svaren redovisats på olika sätt, en del har angett kattindivider, andra ärendebeslut. Svar om avlivning saknas från två länsstyrelser. Då beslut i ett ärende kan gälla mer än en katt och det finns länsstyrelser med 16 ärendebeslut går det endast att säga att minst 397 katter har avlivats det första året. I län där antalet avlivade katter varit fler än de som omplacerats har anledningen, enligt länsstyrelsen, främst varit djurskyddsskäl som smittor/sjukdom. ✖

Handläggningen ska vara skyndsam

Vi har samlat några av alla de frågor som djurskyddsföreningarna har och ställt till Joakim Johansson, talesperson för länsstyrelsens nationella arbetsgrupp. Möt honom i ett samtal om upphittade katter, kraven på skyndsam handläggning och samarbetet med ideella katthem.

Vi ringer Joakim Johansson, enhetschef på enheten för djurskydd vid Länsstyrelsen Stockholm. Han är även talesperson för den nationella arbetsgruppen gällande övertagandet av polisens djuruppgifter inom länsstyrelsen.

Kommer ni från länsstyrelsen att ha möten med föreningarna och tala om hur arbetet gått och hur ni skulle kunna samarbeta mer?

– Inte från centralt håll, men ute i landet förekommer ju ständiga kontakter. Det jag tycker är viktigt är att få bort alla missförstånd och märkliga rykten som uppkommit. Vi ser de ideella katthemmen som viktiga aktörer att samarbeta med på olika sätt, men vi uppfattar att det funnits en del felaktiga föreställningar om hur vi fattar beslut.

Vilka?

– Att vi rutinemässigt avlivar en viss kategori av katter – det stämmer inte. Att kattungar som inte har kvar sin mamma avlivas – det stämmer inte heller. Det är synd om sådana felaktigheter skulle få fäste och göra att arbetet med det här stora djurskyddsproblemet med hemlösa katter försvåras.

Flera ideella djurskyddsföreningar med djurhem upplever frustration: I många kommuner har allt fler, både privatpersoner och myndigheter, vänt sig till dem efter att ha hittat en katt utomhus som

tycks hemlös. Länsstyrelsen kan inte omhänderta den, då den inte verkar lida tillräckligt och polisen tar inte emot den som upphittat på hittegods. Katthemmen är fulla hos flera av de föreningar som inte kunde vara med i upphandlingen att bli ett av länsstyrelsens uppställningshem eftersom de inte hade f-skattesedel, och nu förväntas de ta ansvar för den här gruppen katter.

– Skälet till att länsstyrelsen inte agerar

är att det inte finns tillräckligt fog för att katterna kan betraktas som övergivna. Alla katter som är hemlösa eller övergivna anses lida, enligt svensk lag. Problemet är hur ska vi veta att dessa katter verkligen saknar hem. Vi på länsstyrelsen har inga resurser att leta efter en eventuell ägare. Om polisen samtidigt bedömer att den inte kan räknas som hittegods, vad är den? Är den bortsprungen? Allmänt gods? Vad är denna katt? Det är ju inte ens säkert att den är ägarlös.

Länsstyrelsen har många djurskyddsärenden. Vi prioriterar dem där djur far mycket illa, där det är ett akut lidande. De här lite svårbedömda katterna som hittas och som inte är i akut behov av vård och kanske till och med har en ägare, kommer inte högt i prioriteringen, säger Joakim Johansson.

Enligt djurskyddslagen är alla hemlösa katter att anse som lidande, då de är tamdjur i behov av mänsklig omvårdnad.

– Grundproblemet är att det finns fler katter än det finns ansvarstagande ägare till. I dag kostar det inget att ha en katt, en lag om obligatorisk ID-märkning och registrering hade lett till att katten i alla fall fick ett värde och att det gick att spåra ägaren. När vi får en lag om obligatorisk ID-märkning och registrering av katt så får vi en grupp katter som har ägare. Det är en bra början. Sedan får vi undersöka vad resten är.

Förslaget om obligatorisk ID-märkning och registrering av katt är ute på remissrunda nu. Det blir en långsiktig lösning, men känner ni på länsstyrelsen igen problemet?

– Det vi ser är ett, inte helt litet, antal katter som upptäcks utomhus där vi på länsstyrelsen inte tycker att djurskyddslagen är tillämplig för att omedelbart omhänderta och polisen inte anser att hittegodslagen är det. Det måste krävas ett större ansvar för ägaren att säkerställa att katten kan identifieras och återställas, och som en följd av detta om man i större omfattning kan utgå från att omärkta och oregistrerade fristående katter är ägarlösa katter ett större handlingsutrymme med dem som inte är det, eftersom de också har ett begränsat ekonomiskt värde.

Joakim Johansson.

Foto: iStock

Flera föreningar berättar att katten till slut tas till deras katthem, efter att polis och länsstyrelse hänvisat till varandra.

– Jag vill börja med att säga att länsstyrelsen lägger sig inte i bedömningar om hittegods eller ej. De som hör av sig till oss under kontorstid där bedömer vi om vi ska agera enligt djurskyddslagen. Dilemmat är att polisen fortfarande har ansvar efter kontorstid, så där kan det kanske uppstå situationer då personer som hört av sig efter kontorstid har hänvisats till polisen. Men grunden i vårt arbete är att vi måste försöka få så mycket belägg det bara går för att katten är hemlös för att kunna ta hand om den. Vi kan ju inte omhänderta en katt som setts ute under en tid, men som inte är skadad och som av sin ägare får vara ute. Det är svårt för oss att se behovet av ett akut ingripande där.

– Just kring katter finns speciella djurskyddsproblem i förhållande till människor: Det finns de som ställer ut mat och på så sätt skapar matställen dit katterna återkommer i stället för att återvända hem. Jag förstår ju att detta är personer som vill hjälpa katter men ser man till problemet i stort så försvårar det för de katter som har ett hem att återvända till: De stannar på matstället, träffar andra katter och får nya ungar, som blir hemlösa. Det förekommer också att personer håller katter inomhus i alldeles för stora grupper. De sköter om katterna lite, men inte helt och fullt. De matar, men klipper inte klorna, borstar inte pälsen, behandlar inte sjukdomar. De håller katterna vid liv – men inte till ett bra liv. Under tiden förökar sig katterna och förvildade ungar föds. Problem som är unikt för just katter.

Några djurskyddsföreningar är oroliga över att länsstyrelsen har för hårda bedömningar av vilka katter som kan få leva vidare efter omhändertagandet. De berättar om djurskyddsinspektörer som vid besök i katthemmet under årens lopp har sagt att när någon stiger in i ett rum ska katten komma fram, nosa och vara nyfiken, och låta sig lyftas utan att rivas, bitas eller klösas. Därmed döms alla skygga katter ut, varnar en djurskyddsförening, som bland annat av rädsla för att bidra till att skygga katter avlivas valt att inte vara med i upphandlingen att bli uppställningshem. Är dessa krav något ni från projektledningsgruppen nationellt inom länsstyrelsen anser ska gälla?

– Vi sätter nationellt inte upp några sådana klara bedömningskriterier, utan hur bedömningen görs beror på vad som väntar

Foto: iStock

i nästa steg. Om jag pratar utifrån hur vi här på Länsstyrelsen i Stockholm lagt upp det så överlåter vi våra katter till katthem som i sin tur ordnar med det medicinska, ID-märker, registrerar och kastrerar och sedan är det upp till dem att se till att katten får ett nytt hem.

En katt som vi överlåter till ett djurhem med vana av att hantera hemlösa och rädda katter, där vet vi ju att de klarar att hantera katten. De länsstyrelser som kanske överlåter katten till en familj måste kanske ha helt andra krav på katten. Det är dock ett grundkrav att den måste gå att ta hand om, bedöma vårdbehov, veterinärundersöka och inte vara så rädd att skräcken blir ett lidande i sig. Annars är det inte möjligt att vårda den som ett tamdjur.

Men i Stockholm samarbetar länsstyrelsen med ideella katthem som ni överlåter era katter till?

– Ja, om en katt i veterinärutlåandet bedöms vara i fysiskt och mentalt okej skick så får det katthem vi överlåter våra katter till ta över den. Men vi kan göra olika bedömningar och vi på länsstyrelsen har fått motta synpunkter på utgången av våra beslut. Vi måste ju som ansvarig djurskyddsmyndighet göra en bedömning

om det för en förvildad katt kan innebära mer lidande av att försöka bli hanterbar. Men här har vi på länsstyrelsen och de ideella katthemmen ibland olika bevekelsegrunder. Vi kräver att inte bli överprövade av dem vi anlitar för att ta hand om våra katter men vi överväger bedömningar inför beslut, och är också medvetna om riskerna med olika bevekelsegrunder.

När länsstyrelsen omhändertar en katt ska det ske en veterinärbesiktning inom 48 timmar. För en katt som redan varit utsatt för lidande och stressats genom en flytt från en invand miljö kan ytterligare en resa till veterinär bli stressande, varnar en del djurskyddsföreningar. Varför inte låta katten landa i den nya miljön först några dagar innan det blir veterinärundersökning?

– Här finns en intressekonflikt mellan oss på länsstyrelsen och de ideella föreningar som driver katthem. Så är det bara. Vi vill ha ett veterinärintyg så tidigt som möjligt så att vi kan visa att det fanns fog för vårt beslut att omhänderta djuret. Blir det senare en tvist mellan djurägaren och oss så vill vi kunna visa att ett omedelbart omhändertagande var helt nödvändigt också på medicinska grunder. Ett sätt att visa det

är genom veterinärintyg som bekräftar de skador, det skick och det lidande som vi angivit som grund för omhändertagandet. Det är första skälet. Här säger vi också till de djurhem vi anlitar som uppställningshem att vi vill absolut inte att ni putsar upp, kammar till, klipper klorna innan veterinärbesiktningen. Det är viktigt att djuret kommer i det skick det var när vi omhändertog det. I det perspektivet är 48 timmar lite väl lång tid.

– Det andra skälet är att så snart vi gjort ett omhändertagande behöver vi så snabbt som möjligt komma till nästa steg. Den veterinärmedicinska bedömningen av kattens mentalitet och fysik ligger till grund för vad nästa steg blir: kan vi stalla upp katten för att överlåta den eller är den i så dåligt skick att det inte går? Vi har inget alternativ än att låta detta gå fort, som myndighet styrs vi av den svenska förvaltningslagen med krav på att det ska ske en skyndsam effektiv handläggning. Det handlar också om skattemedel som vi måste hantera så effektivt som möjligt. Det går inte att låta katter sitta uppstallade på katthem i veckor innan vi kan veta vad som ska ske med dem. Vi har krav att fatta beslut så snabbt som möjligt, de kostnader

Foto: iStock

som uppstår återkrävs i slutändan mot den omhändertagandet riktas emot. Vi kommer inte att komma ifrån de här snabba veterinärbesiktningarna. Vi måste styrka att vi gjort rätt bedömning, och kunna gå vidare med en åtalsanmälan mot djurägaren om lidande och skicket djuret var i eller ha intyg på att omhändertagandet var korrekt i de fall djurägaren inte anser att det var korrekt av oss att omhänderta djuret.

När katterna lämnar sitt uppställningshem följer ett veterinärutlåtande med. Där kan det stå att katten har tandsten, behöver avmaskas eller få annan behandling. Hur går detta och det faktum att länsstyrelsen överlåter katter, som befunnit sig på ett uppställningshem, vilket fått ersättning av länsstyrelsen, men katterna är varken är kastrerade, ID-märkta eller registrerade när de kommer ut i samhället igen, ihop med ett gott djurskydd?

– Generellt är vi överens om att katter ska vara bedömda medicinskt. Man kan som Länsstyrelsen i Stockholm ha ett avtal med ett katthem som efter att vi gjort veterinärbesiktningen får katten överlåten. Då ordnar katthemmet kastrering, märkning,

och så vidare, innan de hittar ett hem som de känner är okej.

Men då får katthemmet stå för de kostnaderna själva?

– Ja, då är katten överlåten till katthemmet och därmed alla kostnader. Men om kritiken gäller att katterna inte fått tandsten, exempelvis, ordnad så säger lagen att vi ska ge djur ”nödvändig vård” under den tid de är omhändertagna av oss. Vad är nödvändig vård? Vad är det om vi utgår från ett par dagars uppställningstid? Man måste vikta lidandet mot hur angeläget det är att ge snabb vård. Det är de överväganden som våra länsveterinärer gör. Vi måste snabbt komma till ett avgörande eftersom vi förvaltningsrättsligt har krav på oss att ha en skyndsam handläggning. Om vi har en hel grupp katter med skabb, så skulle de kanske kunna bli friska om de fick behandling. Det är ju en bedömning utifrån prognosen och utsikten för omplaceringsbarhet, men sjukdomar som påverkar allmäntillstånd kan vara en sådan faktor. Vi måste alltid väga intressen mot varandra och det måste alltid vara försvarbart.

Flera djurskyddsföreningar varnar för att det tar för lång tid att omhänderta katter

i fall där ägaren trots uppmaningar från länsstyrelsen att begränsa antalet katter och att kastrera dem inte gör något åt situationen.

– Jag har inte uppfattningen att vi väntar när vi väl fattat beslut men det kan ibland vara svårt att fullfölja hela omhändertagandet, det finns ett samband med många katter och hur skygga de är. Här i Stockholm där jag arbetar har vi inte haft någon utpräglad situation med långvarig okontrollerad avel men väl med återkommande samlande. Men det är ett önskemål från oss också att kattägare kastrerar och märker sina katter.

Från länsstyrelsens sida måste vi ha inställningen att djurägaren vill lösa detta och att det är djurhållarens ansvar. Det är först om vi inser att viljan saknas eller att det är helt utsiktslöst, vilket är det begrepp lagen använder, att den här personen kommer att kunna göra det vi ålägger honom/henne. Om ägaren verbalt åtar sig att reda upp situationen så måste vi ofta ge personen en chans att visa att han/hon gör det. Vi har en skyldighet att låta djurägaren åtgärda det själv i första hand om det bedöms finnas förutsättningar och inte redan har gått för långt. ✕

När är en katt för rädd?

Det kan vara svårt att skilja på en osocialiserad katt och en katt som är rädd men socialiserad. Fram för allt i en okänd miljö. Rädslan kopplad till närvaro av människor har hittills inte gått att urskilja mot rädslan över att vara i en okänd miljö. Därför är det mycket svårt att avgöra varför en katt upplevs som skygg. Det säger Elin Hirsch, doktor i etologi.

”Beslut om tidpunkten för avlivning är ett av de svåraste beslut som behöver tas av personer som arbetar med djur. Men ibland ett nödvändigt beslut. Studier har visat att det bland annat på amerikanska djurhem finns en stark koppling mellan höga avlivningsnivåer och hög personalomsättning. Beslut om avlivning verkar påverka personalen starkt. På grund av detta, och att en vanlig anledning till avlivning är att katten anses osocialiserad, det vill säga feral, finns det flera forskningsstudier som försökt ta fram säkra protokoll för att avgöra socialiseringsgrad hos en katt. Men det är ett pågående arbete och så vitt jag vet finns inget protokoll som är 100 procentigt, och det kommer det kanske aldrig finnas heller, säger Elin Hirsch.

– Även en väl socialiserad familjekatt kan vara restriktiv i interaktioner med främmande människor. Det finns studier som visar att en stressor (faktor som orsakar stress) hos katter är just okända människor. Fram för allt i en redan okänd miljö, vilket

omfattar ytterligare stress för en territoriell art som katten. För katten innebär detta att den finner sin trygghet i en känd miljö. Många katter uppskattar inte att bli upplockade eller burna av varken kända eller okända människor. Jag har aldrig träffat på detta som ett bedömningskriterium i en vetenskaplig studie, säger hon.

Det kan vara svårt att skilja på en osocialiserad katt och en katt som är rädd men väl socialiserad. Fram för allt i en okänd miljö. – Rädslan kopplad till närvaro av människor har hittills inte gått att urskilja mot rädslan över att vara i en ny och okänd miljö. Därför är det mycket svårt att avgöra varför en katt upplevs som skygg. Det finns flera vetenskapliga studier som syftar till att förbättra metoden för att avgöra om en katt är socialiserad, men rädd, eller feral (osocialiserad). Men, inga studier jag har läst har hittat några beteenden som tydligt skiljer katter som uppvisar rädsla på grund av miljön (katthemssituationen) mot katter som visar rädsla på grund av närvaro

av människor (osocialiserade katter). Däremot verkar det finnas beteenden som genom uteslutningsmetoden kan användas för att avgöra sannolikheten att en katt är socialiserad om än rädd. Dessa beteenden inkluderar bland annat att stryka sig mot objekt, vara i framkant av buren, ha svansen rakt upp (tail-up) och mjölktrampa. Men här handlar det fortfarande om att göra en bedömning av uppvisade beteenden. Katter äter sällan när de är rädda eller stressade. Därför är äta, eller acceptera en godisbit, en metod som ibland används för att avgöra hur avslappnad en katt är i mänsklig närvaro. Bedömningsmallar som finns, och som är vetenskapligt förankrade och validerade (säkerhetsställda), gör vanligtvis en bedömning av en katts beteende under dag 2 och 3 efter ankomst. Observationer görs efter ett standardiserat hanteringsprotokoll. Här bedöms kattens beteende under en hälsningsfas, vid öppnandet av burdörren, när observatören sträcker in handen i buren och därefter erbjuder en godisbelöning. I vissa protokoll

Elin Hirsch tillsammans med katten Luzen.

ingår även att beröra katten med en låtsas-hand, en plasthand. Men jag har aldrig läst studier där bedömningar inkluderar att en katt plockas upp av en okänd person. Detta kan även många väl socialiserade katter motsätta sig.

Finns någon vetenskapligt etologiskt förankrad bedömningsmall för hur aggressiv, rädd, reserverad eller förvildad en katt ska vara för att det skonsammaste mot katten är att låta den avlivas?

– Så vitt jag vet finns det inte en mall för detta. Beslutet kopplar till länders olika lagstiftning och de enskilda organisationernas etiska riktlinjer och ställningstaganden. Men, förvildade tamkatter som aldrig haft positiv kontakt med människor har ofta väldigt svårt att leva nära människor, fram för allt om de kommer i kontakt med människor först som vuxna. Det går att träna en katt till att hantera närvaro av människor, men det krävs mycket för att katten genuint ska uppskatta och uppsöka kontakt med människor. För dessa katter kan ett liv inomhus i konstant närvaro

av människor innebära en långvarig och ibland livslång stress.

När skulle du säga att man vet att det bästa för en katt, som inte har fysiska skador/sjukdomar, är att avlivas?

– Detta är en jättesvår fråga. I min mening handlar det om att se individen och avgöra om katten uppvisar förbättringar från dag till dag, eller från interaktion till interaktion. Tidigare studier har visat att det kan ta flera månader för en katt att anpassa sig till en ny miljö och uppvisa positiva beteenden. Majoriteten av katterna verkar ha anpassat sig efter 2 till ca 4–5 veckor beroende av studie. Men det kan ta över 9 månader. Däremot finns det även studier som visar att katter som spenderat lång tid på katthem får en minskad aktivitet och oftare deltar i negativa interaktioner.

Kan ett veterinärbesök inom 48 timmar göra en nyss omhändertagen katt så stressad att den bedömning som veterinären gör av kattens lynne (rädd, reserverad, aggressiv eller u.a.) blir missvisande och om katten getts längre tid

att komma till rätta i den nya miljön hade utslaget blivit ett annat?

– Efter 48 timmar har enbart den initiala stressen kopplad till förändring av miljön hunnit lägga sig för majoriteten av katter. Eftersom det tar tid för en katt att anpassa sig till en ny miljö är det möjligt att utslaget skulle bli ett annat. Sen kan ett stresspåslag uppkomma kopplat till själva veterinärbesöket oavsett om katten fått mer tid på sig eller inte. Hur starkt detta blir beror delvis på hur bedömningen går till. Kommer katten plockas från sin miljö så kommer ett stresspåslag oavsett individens socialiseringsgrad, bara genom förändringen i miljön. Även många privatägda sociala katter uppvisar negativa beteenden, så som rädsla, stress och försvarsaggression, i en undersöknings-situation. Sen är det viktigt att veterinären i fråga är vidareutbildad inom katters beteende, eller med lång erfarenhet av att arbeta med katter, för att kunna göra en rättvis bedömning. Tittar vi utomlands är det ofta djurbeteendevetare (liknande etologer) som utför dessa bedömningar. ✕

1 ID-MÄRK OCH REGISTRERA

Alla hundar ska vara ID-märkta och registrerade i Jordbruksverkets register. Många finns även i Kennelklubbens, SKK:s, DjurlID. Kattägare kan än så länge registrera sin katt i Sveraks register och SKK:s DjurlID. Kaniner kan registreras i Sveriges Kaninvalfärdsförenings, SKVF:s, register. ID-märk med chip eller tatuering. Polisanmäl om djuret kommit bort. Skriv in ditt telefonnummer i selet eller halsbandet.

2 EFTERLYS OCH LYS UPP I TRÄD

Ju snabbare du får ut efterlysningen desto bättre. Nästan alla orter har Facebookgrupper där man kan efterlysa bortsprungna djur. www.vilse.nu är en rikstäckande sajt med bortsprungna och upphittade katter. Sätt upp lappar! Katter kan gå in i garage eller förråd och råkat stängas in. De kan ha trasslat in sig i en presenning eller klättrat upp i ett träd och fastnat där. Ta med ficklampa och lys upp i träd och under hus. Kattens ögon kan reflekteras i skenet. Be grannar söka inne i förråd och byggnader.

HJÄLP! MITT DJUR ÄR BORTSPRUNGET

Varje dag springer en älskad hund eller en kär katt bort. I de flesta fall dyker de upp igen, men vad göra när tiden går? Minuter blir timmar och timmar dygn? Här kommer åtta råd.

Text: Katarina Hörlin **Foto:** iStock

Källor: Husdjurshjälpen.Skåne – ideellt nätverk för alla djurägare och Anna Olin, Hundteknik.se

3 HA DÄCKKOLL

Ett bortsprunget djur fryser och söker skydd. Katter väljer ofta att värma sig på bildäck, så leta gärna där. Ha alltid för vana att titta på dina däck innan du kör iväg under de kalla årstiderna så att inte en katt sökt skydd där. På natten gömmer sig djuret ofta under något, en gran, ett hus, längst in i en häck.

4 SPARA PÄLS

Se alltid till att du har en tuss av ditt djurs päls förvarad i en burk med lock. Ha gärna för vana att lägga dit ny päls då och då. Det kan vara avgörande om ditt djur springer bort och du behöver anlita spårhjälp av en ID-hund som utifrån pälsen vet vad den ska söka efter.

7 SÄTT UT KATTLÅDA

Sätt ut en del av kattlådan så att katten kan känna igen doften och ta sig tillbaka. Kastrerade katter och honor brukar ofta stanna kvar i området de kommer i från. Okastrerade hanar kan dock ge sig ut på långa vandringar.

5 LÄGG UT NÅGOT PÅ PLATSEN

Det är vanligt att hunden söker sig tillbaka till den plats den senast var på med sin människa. Kan du eller någon annan som känner hunden väl vara kvar på platsen är det bra. Lägg annars ut din jacka och lite foder om hunden söker sig dit, så ökar chansen att den håller sig däromkring. Gå dit igen så snart du kan.

6 SKRIK INTE I VANMAKT

Om du kontaktar en rutinerad sökgrupp eller får hjälp av någon som är van vid att söka upp bortsprungna djur följ alla instruktioner de ger. Impulsen att gå ut och ropa hundens namn är bra att motstå om du inte är dess ägare då många olika nya röster som ropar kan skrämma hunden på flykt. Försök också att låta mysig och glad på rösten om du som ägare vill kalla på hunden.

8 ÄGARE SKA INTE SÖKA VID VÄGAR

Liksom du söker din hund, söker hunden dig. Låt personer som inte känner hunden leta vid vägar eller järnvägar så att ni inte riskerar att hunden får vittring på dig som ägare och utsätter sig för risken att bli överkörd. Om du som är husse/matte ropar efter din hund, stanna kvar på platsen en god stund så att hunden inte blir förvirrad när den kommer dit och ingen är där.

"VAR VAKSAM PÅ DJURVÄLFÄRDEN VID KÖP AV UTLÄNDSK OST"

Det blir röd flagg för utländska ostar i WWF:s, Världsnaturfondens, Köttguiden 2019, som kom i november. Djurvelfärden kan inte garanteras.

"Djurvälfärd värderas mycket högt av svenska konsumenter. Det är viktigt att förstå att jag som konsument påverkar välfärden för kor, getter och grisar också genom mitt val av ostar och charkuterier. Ost från andra länder får röd gubbe för djurvelfärd eftersom övriga EU-länder har lägre nivå på sitt djurskydd än Sverige, säger Gunnela Ståhle, ordförande Vi Konsumenter och styrelseledamot i Djurskyddet Sverige.

Köttguiden har fem kriterier: Biologisk mångfald, kemiska bekämpningsmedel,

djurvälfärd, klimat och antibiotika. Kyckling, nötkött, lamm, gris, vilt, ägg, ost och "protein från växtriket" bedöms.

Grönt ljus ur djurvelfärds- och antibiotika-perspektiv får KRAV-ägg, KRAV-kyckling och KRAV-gris. För lamm och nöt får Certifierat naturbete (Sigill) och KRAV/EU-ekologiskt KRAV Sverige – EU-ekologiskt Certifierat naturbete (Sigill) grönt ljus utifrån djurvelfärd och antibiotika. Dock ges samtligt lamm- och nötkött rött ljus vad gäller klimatpåverkan, det vill säga att

klimatavtrycket är större än 14 kilo klimatgaser per kilo produkt. För att få grönt ljus ska klimatavtrycket vara mindre än 4 kilo klimatgaser per kilo produkt.

– Köttguiden har ett stort värde i att visa att det finns flera dimensioner, när vi ska välja kött och andra animaliska livsmedel, än djurhållningens inverkan på klimatet, konstaterar Gunnela Ståhle.

Knappt hade Köttguiden hunnit presenteras innan organisationen Kött- och Charkföretagen, vars medlemmar både arbetar med

svenskt och importerat kött kritiserade den då "företagen ställer krav utöver lagstiftningen och då blir det orimligt att guiden ligger kvar och bedömer regelverk", som VD:n Magnus Därth sa i tidningen Land Lantbruk.

Gunnela Ståhle säger:

– Det är bra att köttföretag blir provocerade att de inte syns i guiden när de har bättre kvalitet än svensk lagstiftning. Säkra dessa värden och berätta om dem på ett trovärdigt och öppet sätt. Upp till bevis!

I Köttguiden 2019 står att "Många företag går idag längre i sina inköpskrav än lagarna i olika länder vilket gör att vissa bedömningar i Köttguiden kan vara hårdare än det kött som faktiskt säljs i butiken. Du som konsument kan fråga din butik eller restaurang om de har särskilda krav för inköp – och du som butik eller inköpare kan använda kriterierna för WWF:s Köttguide för att visa upp vilka extra krav som ställs på kött som får rött ljus i guiden."

För ostarna får de svenska varianterna av halloumi och hårdost grönt ljus ur djurvelfärdsperspektiv, men de flesta utländska ostar som inte är ekologiska får rött. Grönt innebär "frihet från smärta. God stallmiljö och skötsel samt bete/utevistelse." Rött "alla övriga".

– Idag importeras mer än hälften av osten vi äter. Det finns en potential här både för svenska livsmedelsföretag att återta marknaden och för oss konsumenter att äta mindre ost och när vi gör det bör vi ställa krav och välja lokalproducerad eller ekologisk ost, säger Anna Richert, matexpert på WWF, i en kommentar.

Vad innebär då att djurvelfärden för kor

som producerar ost i utlandet inte kan garanteras? Vilka brister rör det sig om? Den internationella djurrättsorganisationen Four Paws har genom åren dokumenterat hur vattenbufflar och kalvar på över 2 000 italienska gårdar hålls.

I pressmeddelande med rubriker som "A Premiumproduct with hidden cruelty" avslöjas svåra missförhållanden. I Four Paws granskning från 2014 fanns kalvar som lämnades att svälta ihjäl, kor som inseminerades i för tät takt och djur med obehandlade ben- och hovskador. Hankalvar slogs regelmässigt ihjäl, under 2017 slaktades 52 000 kalvar lagligt i Italien för att bli hundmat.

När de fyra år senare återkom till tolv gårdar i Campania i södra Italien fann de återigen smutsiga stall, skadade bufflar och döda kalvar.

– Foto visar kalvar som uppenbarligen har legat döda på marken under lång tid helt synliga för de andra djuren. Levande kalvar var så utmattade att de knappt kunde stå. De hölls i små burliknande boxar, utan kontakt med andra djur, berättade Four Paws expert på lantbruksdjur Hanna Zedlacher på organisationens hemsida.

I höstas kom den senaste rapporten. Det finns ännu djurskyddsproblem på vissa gårdar även om Four Paws ser "gårdar som nu strävar efter bättre villkor på eget initiativ och stormarknader som kräver en viss nivå på djurskyddsstandarden från sina leverantörer". Men, konstaterar de, ännu finns italienska buffelgårdar där djuren hålls i små, smutsiga stall utan tillgång till bete. "De har inte tillgång till bad och kan inte

utöva sitt naturliga beteende att svalka sig i vatten eller lera. Vissa djur var allvarligt undernärda."

Dock har förbättrad spårbarhet införts på flera håll, skriver Four Paws, som anser att ansvaret för djurskyddet ligger hos producenter, stormarknader och distributörer. "Endast buffelmozzarella från djurvänliga gårdar ska erbjudas. Vi kräver regelbundna kontroller, och veterinärmedicinsk vård."

I Sverige säljer ICA sex sorter mozzarella. ICA Basic Mozzarella tillverkas i Tyskland. De övriga fem, till exempel ICA Buffelmozzarella, tillverkas i Italien. Knappt 60 procent av ICAs mozzarella tillverkas i Tyskland och drygt 40 procent i Italien.

Vi frågade ICA Gruppens presstjänst hur de garanterar att deras mozzarella kommer från djur med gott djurskydd.

– Våra leverantörer ska följa EU:s lagstiftning gällande djurskydd och arbetar aktivt med detta. Vi håller dessutom på att utveckla en ny uppföljningsmodell som bygger på att leverantörerna ska redovisa sitt arbete inom just djuromsorg och hur djuren som bidrar med råvara till våra produkter följs upp. Vi har även kontaktat den specifika uppfödaren med frågor och avvaktar svar.

Varumärket Zeta står för en stor del av den Italienproducerade mozzarellaförsäljningen i Sverige.

– Vi instämmer i WWF:s uppmaning att inte köpa anonyma produkter där man inte vet var maten kommer ifrån eller hur den tagits fram, berättar Elisabeth Askefalk, PR- och informationsansvarig hos Zeta.

– För egen del känner vi inte igen oss i WWF:s beskrivning. Vi har samarbetat med samma familjeägda mejeri i tio år och besöker gården regelbundet. Familjen äger majoriteten av bufflarna själva och vårdar dem omsorgsfullt. Djurrättsorganisationen Four Paws besökte vår gård 2014 med gott resultat. Det enda bekymret som de såg var just bristen på eftermarknad för tjurkalvar, men att detta var ett långsiktigt problem som behövde behandlas på EU-nivå. Det fanns inga anmärkningar på djurhållningen hos Di Lucas leverantör, enligt Elisabeth Askefalk, som berättar att bufflarna bland annat har fri tillgång till utevistelse, halm-bädd, dammar att bada i, friskt vatten, daglig rengöring av stallar, anpassat foder och regelbundna veterinärbesök.

Köttguiden kan laddas ner på WWF:s hemsida. ✕

Juridikens frifräsare – katten

När jag med stor entusiasm tog på mig uppdraget från Näringsdepartementet att lämna ett förslag till regler om obligatorisk märkning och registrering av katter fick jag skiftande reaktioner från min omgivning.

Vad du vad du gett dig in på? Frågan ställdes av personer som hade erfarenhet av juridik kring djur och djurskydd. Stolta kattägare sa: Det är verkligen på tiden. En annan person undrade om det skulle fungera för bönderna och deras ladugårdskatter. Att frågan engagerar så många så mycket kom ändå som en överraskning. Kanske var jag lite naiv. Hade jag tänkt efter en smula, borde jag naturligtvis förstått det. Det finns ungefär 1,4 miljoner katter i Sverige. Fler än 700 000 hushåll äger en eller flera katter. Många engagerar sig i frivilligorganisationer för att minska de kanske 100 000 hemlösa katternas lidande.

Frågan om obligatorisk märkning och registrering av katter har diskuterats vid flera tillfällen. Redan år 1996 fanns det ett förslag på reglering som inte ledde till lagstiftning. I betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) återkom förslaget om att det skulle införas ett krav på märkning och registrering av katter. Djurskyddslagen som började gälla i år innehåller dock inte något krav på märkning och registrering. Regeringen ansåg att det behövdes ytterligare utredning av konsekvenserna av ett sådant krav och riksdagens majoritet höll med.

Riksdagsdebatten inför beslutet om den nya djurskyddslagen visar att frågor kring djur och djurskydd engagerar. Partiernas ståndpunkter i dessa frågor följer inte heller alltid de skiljelinjer vi förväntar oss. Just beträffande förslaget om obligatorisk märkning och registrering av katter ansåg såväl Sverigedemokraterna som Vänsterpartiet att utredningens förslag borde genomföras och att det inte behövdes någon ytterligare utredning. Nu blev det inte så och där kom jag in i bilden.

Krav på märkning och registrering av katter har som utgångspunkt att kattens status måste höjas. Det är en nödvändig, men kanske inte tillräcklig, förutsättning för att komma till rätta med det lidande som hemlösa katter utsätts för. Kravet innebär också en möjlighet för myndigheter och frivilligorganisationer att koncentrera sina resurser på verkligt hemlösa katter snarare än ägda men bortsprungna katter. För mig som juristnörd finns det också en annan aspekt som är intressant, men som inte väcker så mycket allmän uppmärksamhet.

Husdjuret tamkatten får bete sig på ett sätt som vi i princip inte tolererar från något annat tamdjur. Det är helt accepterat att en kattägare släpper ut sitt husdjur inte bara för att det ska röra sig på kattägarens egen tomt utan även på omkringliggande fastigheter enligt kattens val. Lite tillspetsat kan man säga att katten har mera omfattande möjligheter att röra sig på andras än sin ägares mark än vad vi människor enligt allemansrätten har att röra oss i naturen. Katter rör sig, åtminstone i tätbebyggda områden, på tomtmark. Tomtmark omfattas inte av allemansrätten. Katten kan dessutom, om den har den läggningen, fånga en fågel eller en mus, något som absolut inte omfattas av allemansrätten.

Jag har inga synpunkter på att det är så här. Vad som är naturligt och lämpligt när det gäller katters beteende är inte mitt sakområde. Men denna speciella omständighet, som skiljer ut katter från andra tamdjur, tycker jag, på ett lite byråkratiskt sätt, talar för att det borde finnas ett krav på att en kattägare ska märka och registrera sin katt. Så att jag som granne enkelt kan ta reda på om katten som råkat bli instängd i mitt förråd hör hemma någonstans. ✕

"För mig som juristnörd är aspekten att katten får bete sig på ett sätt som vi i princip inte tolererar från något annat tamdjur intressant"

Ulrika Geijer är domare i Förvaltningsrätten i Malmö. Chefsrådmann är hennes titel. Under sitt yrkesliv som jurist har hon varit inblandad i flera olika utredningar, först som sekreterare och senare som utredare. Hon har inte katt även om hon gillar katter. "Jag är tyvärr ganska allergisk"

Respekt Empati Djur Etik

Djurskyddet Sveriges värdegrundsmaterial

- Djurinriktade värdegrundsövningar för barn i förskolan och skolan.
- Utvecklar barns empati och förståelse för andra individer.
- Vetenskapligt säkerställd effekt.
- Övningarna är anpassade till läroplanen.

Ladda ner övningarna kostnadsfritt på www.rede.se

SÖK STIPENDIUM!

Djurvännernas Förening i Stockholms Stipendium på 35 000 kr utdelas till person eller personer, som genom forskning eller genom annan insats främjar djurs välfärd.

Stipendiet sökes **senast 17 januari 2020** med kortfattad motivering till:

Djurvännernas Förening i Stockholm
c/o Lennart Garmer
Ekbacksvägen 14
182 38 Danderyd

E-post:
lennart.garmer@tele2.se

www.djurvannernastockholm.se

Är både du och din katt rädda hemma?

Våld i hemmet drabbar ofta flera i familjen. Om du är utsatt för hot eller våld kan du ringa **Kvinnofridslinjen**, en nationell stödtelefon för våldsutsatta, på **020-50 50 50** eller gå in på www.kvinnofridslinjen.se

Forskning visar att det finns samband mellan våld mot djur och våld mot människor. Så blir ett djur slaget kan även andra familjemedlemmar vara i riskzonen.

Läs mer på www.sesambandet.se

020-50 50 50
Kvinnofridslinjen

Foto: Istock

NÄR SKA TIKEN FÅ ABORTSPRUTA?

Fick info om att tiken ska sluta löpa innan abortsprutan ska ges. Är detta rätt eller ska man göra det snarast? Tiken är 12 år och relativt pigg. Är det stor risk att hon kan drabbas av livmoderinfektion eller är den liten? Parningen blev en riktig hängning tyvärr.

//Orolig

→ VETERINÄREN

SVAR: Löpningen påverkar i sig ej när man ger abortsprutan, om det nu är aglepristone (Alizine) vi pratar om. Idag används dock i stort sett inga andra medel. Eftersom tiken oftast tjuvparas i höglöpet så är som regel löpet över när sprutan ges. Idealisk tidpunkt för att ge abortsprutan är 5-7 dagar efter parning. Man kan dock ge sprutan mycket senare, men ges det sent ökar risken för partiell abort, det vill säga att inte alla foster resorberas. Ger man det mycket sent, efter dag 40 i dräktigheten, som är 63-65 dagar, finns risk att tiken kastar fostren, vilket kan vara obehagligt. Aglepristone (Alizine) ger inte ökad risk för livmoderinfektion, tvärtom används det som medicinsk behandling av detta tillstånd. Förr när man gav östrogenpreparat som abortmedel till hund fanns en markant ökad risk för livmoderinfektion. ✖

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i Djurskyddet Helsingborg

Foto: L. Lazzan Wiberg

HUNDEN FAR UPP OCH SKÄLLER

Hej! Vår wheaten terrier 2,5 år har ett märkligt beteende som bara blir värre med åldern. Hon kan ligga och sova (eller vara vaken) när hon plötsligt far upp och skäller som en galning. Även obetydliga ljud som skrap med stolsben gör att hon springer runt och skäller. Efter utbrotten springer hon runt och jämrar sig som en höna. Hantering av exempelvis persienner orsakar också utbrott. Förr kunde man inte öppna en kökslucka, men det har blivit bättre. Vi har provat diverse halsband med citron, vibrator och ljud, men inget hjälper. Vi har testat halsbanden på andra hundar och de reagerar direkt. Någon aning om vad som orsakar utbrotten? Vi orkar snart inte mer ...

//Förtvivlad

→ ETOLOGEN

SVAR: För mig är detta ett solklart fall som först måste utredas ingående av en veterinär, då mycket tyder på att något inte är bra med hunden. Det kan vara sjukdom, smärta, problem med hörseln eller tidigare traumatisk händelse. Orsakerna kan vara svåra att hitta, men man ska alltid börja i den änden. Man behöver också se om man kan hitta ett mönster i vad som orsakar utbrotten.

När jag arbetade mer aktivt med beteendeproblem hos hundar fick vi av och till liknande fall. Hundar som skällde på eller var rädda för mörker, skuggor eller sådant man inte kunde se själv. De visade på olika sätt helt oförklarliga beteenden. Tyvärr är sådana här fall ofta svårbehandlade, men några gånger hjälpte lugnande medel, psykofarmaka eller medicin mot epilepsi. Ibland tillsammans med någon typ av träning.

Kerstin Malm

Doktor i hundars etologi

Det jag absolut vill avråda ifrån är att prova halsband eller annat som kan ge hunden ett obehag. Det är aldrig något som jag rekommenderar och i detta fall känns det extra olämpligt, då det är en hund som verkar må dåligt. ✖

Redaktionen skickade detta svar direkt till frågeställaren, som låtit hunden veterinärundersökas. I samråd med veterinär ska en lugnande medicin ges i några veckor och sedan utvärderas.

Elefanter tjuvjagas för sina betar. Fotograf Tom Svensson har dokumenterat handeln i boken Vid vägs ände.

55 ELEFANTER SKJUTS – VARJE DAG

Våld, hot och terror hör ihop med elfenbenshandeln som varje dag dödar 55 elefanter. EU kan bidra till att den upphör.

Tjuvjakt på elefanter och illegal elfenbenshandel är kopplad till organiserad brottslighet. Det stod helt klart efter Riksdagens Djurskyddsforums lunchseminarium, som hölls i samarbete med IFAW, International Fund for Animal Welfare, Wildhood Foundation och World Animal Protection, i slutet av november.

– Kriminella nätverk utnyttjar kryphål i EU-lagstiftningen för handel med elfenben. Det måste ske en stängning av EU:s legala elfenbensmarknad, sa Camilla Björkbom, IFAW.

Christina Geijer, doktor i bevarandebiologi, sa att det är ingen slump att 30 länder i Afrika vädjar till EU att stänga sin legala marknad.

– Den skapar kryphål åt smugglarna att "tvätta" de illegala elfenbensprodukterna från Afrika för att föras in i Asien, där köpare finns.

För några år sedan brände Kenya sina samlade lager av elfenben. Värden för miljarder gick upp i rök.

– Då inser vi vilket pris dessa länder betalar för att få stopp på tjuvjakten.

Den illegala handel med vilda djur om-sätter 20 miljarder USD per år. Hon understök att det inte rör sig om enstaka fattiga

lantbrukare som skjuter en elefant för att få pengar att försörja sig. Nej, terrororganisationer som Boko Haram i Nigeria och Al Shabaab i Kenya finansieras via den illegala handeln.

– Den illegala jakten ger enorma konsekvenser. För elefanterna innebär det ett enormt lidande.

När matriarken, den äldsta honan, skjuts uppstår oersättliga tomrum: Kunskapen om hur hitta föda försvinner, gruppens band rycks sönder och i förvirringen kan unghar angripa byar. Försök har gjorts på en del gårdar att med fredliga metoder skydda sig mot ungelefanterna.

– Elefanter är rädda för bin. En fin metod är att sätta upp bikupor på staketet. Av vibrationerna som uppstår av elefanternas steg i marken flyger bina ut och skrämmer iväg dem.

Camilla Björkbom berättade om CITES, den internationella konvention som ska säkerställa att inga arters överlevnad hotas vid handel. De afrikanska elefanterna är sedan länge hotade.

– Under 1980-talet dödades mer än en halv miljon av de afrikanska savannelefanterna på tio år. De gick från 1,2 miljoner till 600 000.

71 procent av de svenska medborgarna

och 65 procent av EU-medborgarna vill förbjuda elfenbenshandel, visar IFAW:s undersökning från 2017.

– Många tror att elfenbenshandel redan är förbjudet.

Kryphålen i EU-lagstiftningen måste täpas till för att stävja tjuvjakten.

– Förslaget från EU-kommissionen är att begränsa den legala handeln till musikinstrument och bearbetade föremål av särskilt konstnärligt, kulturellt eller historiskt värde. Samma regler ska gälla oavsett tidsperiod och alla föremål måste ha ett intyg.

Idag är det inom EU tillåtet att handla med elfenbensföremål, som är införskaffade före 3 mars 1947, utan intyg. För föremål som införskaffats mellan 1947 och 1989 tillåts handel med elfenbensföremål med intyg.

– När nya regler införs i EU-förordningen tycker vi att 1975 ska bli året som gäller för undantaget för musikinstrument, inte 1989. Det vore inte etiskt att tillåta handel med elfenben som kommer från den stora slakt som var under 80-talet. Dessa äldre musikinstrument bör max få innehålla 20 procent elfenben för att inte skapa nya kryphål, sa Camilla Björkbom. Inbjudare till seminariet var Elisabeth Falkhaven, (MP). ✖

FORSKNING OM HALM FÅR SAJT MED KNORR

Som Tidningen Djurskyddet tidigare berättat har Torun Wallgren skrivit avhandlingen "A tale of tails. Prevention of tail biting by early detection and straw management" som visar hur mer halm till grisarna i boxarna leder till minskad svansbitning. Nu har hon disputerat och i dagarna öppnar en helt ny sajt där resultaten sprids till grisproducenter. Detta tack vare ett stipendium från Djurskyddet Kronoberg.

Torun Wallgren, delar av din doktorsavhandling, som är intressanta för svenska grisproducenter, sammanställs nu i ett populärvetenskapligt format i en broschyr och på en hemsida. Sajten har precis invigts på: www.slu.se/hmh/knorr

Vad betyder det för dig som forskare att nå ut på detta sätt?

– När man jobbar med tillämpad forskning, som detta ju är, är det jätteviktigt att nå ut med resultaten till slutanvändarna. Vi forskar på ämnen som handlar om management och välfärd och som kan göra skillnad för både producenter och djur. Men, en förutsättning för att forskningen ska kunna göra verklig skillnad är att resultaten når ut till producenter och går att förena med exempelvis de vanliga skötselrutinerna eller liknande. Dessutom krävs det förstås att man kan förklara varför resultaten är relevanta, säger Torun Wallgren.

Vad har stipendiet betytt för detta arbete?

– Genom det här stipendiet har jag fått

jättebra möjligheter att göra just detta; fokusera på slutanvändarna. Inom akademien är det annars ibland svårt att få tid och pengar för att anpassa forskningsresultaten till slutanvändarna och dessutom se till att de når ut rent praktiskt. I de broschyrerna som jag fått möjlighet att arbeta med och trycka upp har jag valt att fokusera på hur halm fungerar i svenska besättningar; vad händer när grisarna får mer halm och varför är halm viktigt? Men också hur det fungerar praktiskt att ge mer halm, till exempel. Jag hoppas att broschyren kommer att locka producenterna att vilja testa hur det funkar att ge mer halm till grisarna, hur det påverkar både grisarnas beteende och kanske också produktionen i besättningarna. Sen hoppas jag förstås att det kommer att locka producenterna att vilja lära sig mer och gå in och kika på fler av de faktablad, som är resultat från vår forskning vilka kommer att finnas på hemsidan, säger Torun Wallgren.

Allt detta blir möjligt tack vare Djurskyddet Kronobergs djurskyddsstipen-

dium till Tycho Carlssons minne.

– Tycho Carlsson var en bankman som testamenterade sina kvarlåtenskaper till vår förening, säger Björn Dahlgren, ordförande Djurskyddet Kronoberg, som i denna tidning utlyser 2020-års stipendier.

– Vi brukar få in tio ansökningar och vill gärna finansiera bra forskningsprojekt som kommer till praktisk nytta för många djur.

Årets stipendier gick förutom till Torun Wallgren även till Albin Gräns, SLU, för "delfinansiering av ett projekt för bedövning och avlivning av produktionsfisk. Ett arbete som i framtiden kommer att gynna välfärden för ett stort antal djurindivider" och VOOV, Veterinär Omtanke Om Våldsutsatta, fick ett stipendium för att göra "en informationsfilm om sambandet mellan våld i nära relation och våld mot husdjur. Filmen ämnar sprida information om Voov till personer som lever i våld i nära relationer men inte vågar lämna på grund av hot mot husdjur och därmed underlätta för dessa att lämna den destruktiva relationen bakom sig". ✕

Foto: Sofia Wilhelmsson

Torun Wallgren söker efter svansbitningsspår. Grisar med hängande svans vid utfodring hade oftare sår på svansen än grisar med knorr.

Om svansbitning och halm

Grisar är nyfikna. De har behov av att utforska. Alla grisar i EU ska alltid ha tillgång till material, som exempelvis halm, att undersöka. Om grisarna inte har material att undersöka undersöker de varandra istället och då uppkommer ofta svansbitning. För att hindra grisarna från att bita i varandras svansar är kupering en metod, där spetsen av svansen klipps av. Men då svansen är känslig och fylld av nerver är kupering smärtsamt för grisen. Forskning visar att smärtan kvarstår på den kuperade svansstumpen. I Sverige är det förbjudet att kupera grissvansar för att motverka svansbitning. I EU är endast rutinmässig svanskupering förbjuden. Trots det kuperas över 90 procent av grisarna inom flera EU-länder.

"Istället för att lösa problemet genom förbättrad uppfödningssmiljö så syftar kuperingen till att reducera symptomen av svansbitning snarare än orsaken", skriver SLU i ett pressmeddelande om Wallgrens avhandling. Men problemet kan alltså förebyggas med halm i boxarna, såsom i Sverige, konstaterar SLU och lyfter också fram att "halmen inte orsakar några hygieniska problem av betydelse vilket brukar anges som argument för kupering, vilket Torun Wallgrens avhandling visar".

Foto Matte Anna-Carin Karlsson.

Gör som Judit – bär reflexer

Vintermörkret lägger sig allt tidigare för varje dag.

Vår favoritkamel i Östergötland, Judit Kamel, är en fin förebild i mörkersammanhang: Hon bär reflexer på både ben och pucker. Vi uppmanar alla såväl människa som djur att ta efter Judit. Reflektera mera!

Handgjorda korsord © Kryss & Quiz AB FALLSKYDD DEN KAN GÖRA ONT ATT TAPPA ↘ HJÄRTERUM VISAR VEM SOM ÄR VEM ↘ MAGISTER FÅ ATT GÅ IGEN ↘ FARA I GRUND SYNS IMÖRKER	BANKETT	↓	JÄMNADE MED MARKEN	↓	TALAR GRÄNNEN SLUTNOTRING	VY	↓
	DRIVER KANOT		9				
			SLOG TILLBAKA HASOM SIT		ÄR BLEKA OCH LÅNGA		2
							UTAN RETUR
					MINDRE MÄNGD RUNT		
						EN AV JUPITERS MÅNAR	
IN	JÄMMER OCH ELÄNDE	ELEKTRONISK POST	→	—			
		→	STARK ANDERSON	HAR BARN			
			PÅ PÅ DROGEN FRÅN VALLMO	↓		TRAMPA PÅ GASEN	
		▼			FART OCH FLÄKT ÄR ÅTTA		
	SKIVMINNE			GE BÖRDA			5
							GÖRA TILL PULVER
↓	KAN OFTA STRYKAS ILAGENS NAMN	▼		GRATIS		KASTA BORT	
MER ÄN EN			6				
		SKÅDA					↘

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem fina fågelholkar från Vivara. Perfekt att skämma bort fåglarna med! Vinsten kan skilja sig något från den på bilden här intill.

GÖR SÅ HÄR:

Det är det fyrsiffriga talet som bildas av de röda siffrorna (t ex FEM TRE ETT TVÅ = 5312) som är er svarskod. Ring **0944-670 90 09**. Följ de talade anvisningarna. Du ombeds att ange kryssets tävlingsnummer, som är 24, och den fyrsiffriga svarskoden (ovan). Sedan är det klart.

Du kan inte ringa från hemligt eller dolt nummer. Det betyder att ditt nummer måste synas när vi söker det på hitta.se eller eniro.se. Samtalet kostar 10 kronor. Du accepterar kostnaden genom att trycka 1 i början av samtalet.

Senast **den 27 januari 2020** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

GRATTIS!

Inger Forssén, Nyköping. Ulla Christina Ottosson, Getinge. Bength Johansson, Sunne. Stina Ljusäng, Färjestaden. Rune Valter Åkerlind, Gävle.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 2, 2019:

[illegible]

Välkomna att söka 2020 års
**DJURSKYDDET KRONOBERGS
DJURSKYDDSTIPENDIUM**
till **Tycho Carlssons** minne
om högst 75 000 kronor

Stipendium kan sökas av dem som genom sin verksamhet främjar djurskyddet såsom forskare, författare, journalister, veterinärer och organisationer.

Sökande med anknytning till Kronobergs län har företräde, men även andra är lika välkomna att söka. Skicka med en bred information i er ansökan kring det ändamål ni söker för. Stipendiat ska ett år efter mottagandet av stipendiet redovisa hur det har använts.

Frågor kan ställas till stipendium@djurskyddetkronoberg.se

Ansökan ska ha kommit till ovanstående e-postadress senast den 15 januari 2020.

Stipendieutdelning sker vid
Djurskyddet Kronobergs årsmöte
i mars 2020.

ALU-FLEX HUNDBUR HELT I ALUMINIUM!

VARFÖR INTE DEN BÄSTA?

Smide & Montage AB

Tel: 0120-41030
www.alu-flex.se | info@alu-flex.se

Vi tipsar om vinterläsning och hur göra julens ljuvligaste nätter till såväl människa som fågel. God Jul!

SLAKTBARA OCH SÖRJBARA DJUR

Årets stora verk om lantbruksdjurens plats i kulturen, Amelie Björcks "Zooësis. Om kulturella gestaltningar av lantbruksdjurens tid och liv", utgiven av Glänta produktion, har lästs av Inge Skog.

Om folk visste hur de danska grisarna har det skulle de sätta julsorken i halsen", sa etologi-professor Per Jensen för några år sedan.

Ånej. Folk vet, men de upplever inte. Därför flockas de kring de billiga skinkorna från Danmark och Tyskland.

Vilka krafter påverkar oss? Vad kan man göra åt det? Hur förvandla slaktbara djur till sörjbara?

Om detta handlar Amelie Björcks Zooësis. Ordet syftar på hur vi ser och tolkar djur i litteratur, bildkonst, film, huvudsakligen från 1900-talet och framåt, och hon koncentrerar sig på lantbrukets djur. Hennes viktigaste ingång är tidsbegreppet – vårt och djurens. Vi måste alla anpassa vårt liv och våra handlingar efter samhällets kollektiva tidsregler med dess olika stadier. Denna "den gamla vanliga kapitalistiska, progressionsinriktade krononormen" (ett av bokens viktigaste ord) rusar mot en målbild av ekonomisk succé, högsta produktivitet och, för djurens del, slakt. Den tidssynen tvingar vi också på korna och grisarna då vi tar befälet över deras liv och för tidiga död.

Vi har ju ett ingrott sätt att se på djuren:

"den mänskliga blicken". Och Amelie Björck går på jakt efter kulturella framställningar som stödjer detta synsätt men också efter framställningar som "ger hopp om de konstnärliga händelsernas transformativa kraft".

Det handlar då inte om Sörgårdsskildringar av lyckliga djur. Dessa är osjälvständiga, utlämnade åt människans godtycke. Och i andra fall är litteraturens djurskildringar bara avsedda som speglingar och metaforer av människornas, till exempel lantproletariatets, situation.

Många skildringar som tycks visa på en frigörelse lyckas inte fullt ut. Frigörelsen fullbordas inte. De förrymda korna, t.ex., i en Lo-Johansson-novell får inget eget liv utan hämtas hem utan att ha fått något eget, fullödigt ko-liv. Och djuren kommer aldrig riktigt till tals genom egna handlingar och värderingar.

Även exempelvis Orienteaterns föreställningar med riktiga lantbruksdjur på scenen, präglade av stor omsorg och förståelse för djuren, styrs av dressyr och mänskliga idéer om cirkusestetik. Tycker verkligen djuren detta är roligt? Tja ...

I boken återkommer längtan efter ett annat samhälle där djurens egna röster får höras. Ett samhälle där vi själva har frigjorts från de dåliga sidorna av vår mänsklighet och lärt mindfulness av djurens tidlöshet.

Amelie Björck diskuterar utförligt idén att människan i denna mening bör "avhu-

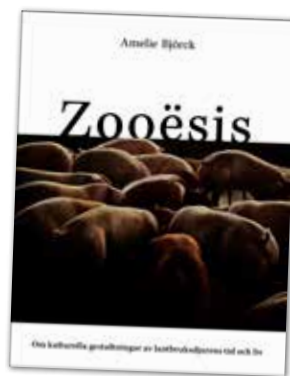
maniseras", och exemplifierar bland annat med den kvinnliga konstnär som vill skapa närhet över artgränserna genom att naken dela sitt liv med grisar i en kätte. Hon hoppas att grisarna liksom hon själv ska få en "transformativ upplevelse". En konst som kanske är lite väl spekulativ, kommenterar författaren. Riktig närhet når man knappast.

Det är djurrättsaktivisterna som är bäst på att göra djuren i livsmedelskedjan synliga, men motståndet är hårt. Djurindustrin förnekar inte djurutnyttjandet, tvärtom: den invagar oss i föreställningen att djuren nu har det så bra att vi gott kan äta dem.

Och då aktivister försöker få åskådarna att uppleva djurs lidande genom att till exempel sitta i djurburar eller bränna sig med märkningsjärn, är risken att "översättningen" från djur till människa får betraktaren att fastna i fel upplevelse: minnet av en performance handlar om människans lidande, inte djurens.

Amelie Björcks bok är full med exempel, men den är lika full med akademiskt fackspråk på högsta nivå. Måste man stanna upp inför ord som taxidermi, proleptisk, cis-maskulint, agens, metonymi, kairoiska impulser, haptisk närhet o.s.v. bör man tänka sig för, liksom om man inte blir hjälpt av hänvisningar till allehanda litteraturteoretiker och moderna filosofer. Men den som banar sig väg genom snårskogen får sina horisonter betydligt vidgade. ✖

Inge Skog

Uppseendeväckande språkförmågor

Både diskussionen om djurrätt och djurens språkförmågor är givande, skriver Therese Lilliesköld, som har läst Eva Meijers Djurens språk – det hemliga samtalet i naturens värld, utgiven av Weyler förlag.

Jag läser och uppskattar många böcker men det är sällan jag njuter av en bokupplevelse så mycket som jag gjorde med Eva Meijers bok. Utöver att ge en inblick i många olika slags djurs språkförmågor beskriver hon också vår mänskliga syn på språk genom tiderna och hur den har format vår syn på djurs kommunikation. Även

för någon som är tämligen väl insatt i forskning om djurs språkförmågor bjuder boken på uppseendeväckande exempel. Visste ni till exempel att hönor har olika ljud (ord) för rovdjur som kommer från luften och de som kommer från land? Eller att afrikanska bufflar har en form av röstsysteem, när tillräckligt många i en grupp har ställt sig upp kommer hjorden att börja flytta på sig.

Boken rymmer dock mycket mer än beskrivningar av djurs språk. Författaren tar också upp hur djur kan agera som politiska aktörer och bidra till förändringar genom sina beteenden. En diskussion om rättigheter för djur bidrar med en spännande synvinkel; att det problematiska med djurrättsdiskussionen ofta

är att vi fastnar i att djur ska få samma rättigheter som människor har. I själva verket, skriver Meijer, är själva ordet rättigheter också dynamiskt. Hon visar med exempel hur dess innebörd har förändrats genom åren.

Både diskussionen om djurrätt, språk och de djupgående genomgångarna av djurs språkförmågor är givande oavsett hur mycket förkunskap, eller vilken etisk utgångspunkt, man har. Författaren lyckas med konststycket att beskriva djupt komplexa ämnen på ett lättillgängligt och engagerande sätt. Ska man bara läsa en enda bok med djurtema i år så är det denna bok jag skulle rekommendera! ✖

Therese Lilliesköld

Eva Meijer med sin hund.

"Ska man bara läsa en enda bok med djurtema i år så är det denna bok jag skulle rekommendera!"

"Jag blir hoppfull och glad när jag läser"

Martine Everett har läst Tidningen Djurskyddets recensent Therese Lillieskölds första bok: **Katt och människa emellan. En känslomässig fakta-bok baserad på verkliga händelser**, Pug förlag.

Boken handlar om relationer mellan människa och katt och framför allt om kattens många förmågor. Vi får följa Therese och Pocahontas genom sorger, nya familjemedlemmar och en förlossning, där Pocahontas genom ett speciellt spinnande får Therese smärta att försvinna

Hon skriver om hur två autistiska barn får fina relationer med katter, och genom dem hjälp att hantera ångest, öppna upp mot världen, känna kärlek och trygghet.

Therese beskriver hur viktigt det är att katten får utlopp för sina medfödda behov, som att jaga, trots att vi serverar den mat. Hon ger många exempel på hur vi kan göra livet bättre för katter, berikningstips om allt från mat till leksaker. I dag har jag själv placerat ut flera vattenskålar och matställen hemma för att anpassa mig till kattens behov och inte till mina egna att det ska gå fort att ge mat. Jag har även förstått att min katt är extremt jaktintresserad och kallar den numera jaktbritt och inte bara brittisk korthår.

Vad katten ska äta för att skona djuren i mat-industrin, tar boken också upp. Många myter om katter avfärdas, som att de bara lever i nuet och inte kan sörja.

Jag blir hoppfull och glad när jag läser. Boken värnar om de svaga och utsatta. Det visar sig inte minst i tipsen om hur göra för att få en äldre katt att anpassa sig till en ny valp eller katt. Hon avfärdar det gamla påståendet att djur kan göra upp själva. Nej, de behöver hjälp att hitta en plats i en ny familj. Ingen ska bli trängd eller få sina grundläggande behov borttagna av en nykomling som går över gränser. ✕
Martine Everett

Trovärdiga djurskydds-problem i oseriös köttindustri

I den här uppföljaren till boken Minnets slutna rum av Jan Bertoft dras läsaren in i ett spännande drama. Man får både följa köttbranschens mörkare sida och dessutom en verklighets-trogen inblick i polisyrket, skriver Helena Risinger som läst Jan Bertofts, till vardags generalsekreterare hos Sveriges Konsumenter, nya bok Lögnens höga pris, Hoi Förlag.

Kriminalkommissarie Vanja Ek får sitt första riktiga case efter en längre tids sjukskrivning och efterföljande rehabilitering av en svår olycka som hände i den första boken. Det är den kända aktivisten Alf Neidor som försvunnit spårlöst. Hans kollegor på tidningen Konsument.Makt.Nu tror först att det rör sig om en ytterligare kvinnoaffär men inser när han inte dyker upp på en viktig radiointervju att något allvarligt kan ha hänt. Genom flertal år som djur- och miljöaktivist har Alf skaffat sig många tänkbara fiender. Oseriösa företag som granskats och avslöjats. Hade han något stort på gång som han inte delgett sina kollegor? Kändisska-

pet gör att det blir stor medial uppmärksamhet kring fallet vilket försvårar för Vanja Ek. Vi får också följa den unga kollegan Elsa som till varje pris försöker ta reda på vad som hänt och blir indragen i härvan.

Boken var lätt att komma in i och hade en spännande upplösning. Det var uppfriskande att den lyfte fram trovärdiga djurskyddsproblem i en oseriös köttindustri och att huvudkaraktärerna i boken var vegetarianer av etiska skäl även om inget av det hörde till huvud-storyn. På så sätt kändes boken lite upplysande. Säkert ett uppvaknande för många läsare. ✕

Helena Risinger

Julens ljuvliga nötter:
Gott för djur och människa

Julen står för dörren. Vintern väntar. Dags att ge alla fina fåglar goda energirika nötter! När du ändå handlar till fåglarna – passa på att köpa några extra till dig själv. Gör julens ljuvligaste nötter till er alla.

De viktigaste först: Fåglarna! Många behöver extra energi under årets kalla månader. – Mandlar, jordnötter, solrosfrön, valnötter, pistagenötter och hasselnötter fungerar jättebra till fåglar. Sedan är det lite olika från art till art vad de föredrar. Även ekorrar gillar nötter, säger Nina Peivert, viltrehabiliterare som ger råd och tips om hur hjälpa vilda djur på sin Facebooksida Ninas Vilthjälp. Kika gärna in där för fler fina tips och bilder på hennes egen matning av rådjur, ekorrar, harar och många andra vilda djur.

Här bjuder hon på sina bästa nöt- och frötips:

- 🌰 Jordnötter är omtyckt av nästan alla fåglar, inte minst hackspettar och mesfåglar.
- 🌰 Solrosfrön och hampfrön föredras av mesfåglar, finkar och nötväckor.
- 🌰 Det bästa alternativet är att servera skalade solrosfrön för att slippa skräpet.
- 🌰 Självklart ska alla nötter vara helt osaltade och okryddade! Naturella helt enkelt.
- 🌰 Krossa sönder nötter och gör en nötblandning till egengjorda talgbollar.

Tänk på!

- 🌰 att hålla rent på fågelborden så inga sjukdomar sprids.
- 🌰 att inga fåglar på något sätt ska kunna fastna i eller skadas på fågelmatstationerna, var omsorgsfull när du köper och bygger ihop, uppmanar Nina Peivert.

Alla ni som också gillar mandlar och nötter: Köp några extra till er själva när ni ändå handlar till fåglarna och testa gärna dessa heta julnötter ur boken "December – från adventspyssel till nyårs-partaj", 2012, utgiven av Bonnier. Det blir garanterat en god jul med dessa hemma, så här gör du:

Sätt ugnen på 150 grader.

Ta fram: 7,5 dl mandlar, hasselnötter, valnötter, pistagenötter och cashewnötter

1,5 dl strösocker

1 tsk salt

1 msk malen kanel

0,5 tsk malen ingefära

1 äggvita

1 msk vatten

Lägg alla nötter i en bunke.

Häll på socker, salt, kanel och ingefära. Blanda med händerna.

Vispa äggvita och vatten skummigt. Häll det över nöterna.

Blanda om så att alla nötter blir täckta.

Bred ut allt detta på en plåt med bakplåtspapper.

Sätt in i ugnen och rosta i 35 minuter.

Låt svalna innan de bryts i mindre bitar. Förvara i lufttät burk.

God jul!

Ge en julklapp som hjälper djuren

Nu är julen snart här igen och vi hoppas att du tänker lite extra på djuren när kylan kryper på. Din julgåva hjälper både frusna hemlösa djur in i värmen och bidrar till förbättringar för våra lantbruksdjur. Alla djur förtjänar att leva ett gott liv och skyddas från lidande.

Ge djuren en julklapp som värmer redan idag. Du får våra fina gåvobevis som du kan ge bort i julklapp till en annan djurvän. Välj om du vill få gåvobeviset skickat till din e-post eller hem i brevlådan.

Besök vår hemsida **www.djurskyddet.se** och läs mer om våra julgåvobevis och beställ ett redan idag. Julgåvobevisen kostar 200 kr/styck.

Kallelse till förbundsstämma 2020

25-26 april 2020 håller Djurskyddet Sverige förbundsstämma i Stockholm. Ombuden utses av lokalföreningarna, antal ombud baseras på antal medlemmar. Är du intresserad av att vara stämmoombud, kontakta din lokalförening.

Alla medlemmar i Djurskyddet Sverige, oavsett om medlemskapet är knutet till en lokalförening eller om du är direktansluten medlem, har rätt att skriva motioner (alltså förslag) till stämman. Motionerna ska vara inne senast **29 februari**, 8 veckor innan stämman. Kontakta kansliet om du vill ha hjälp med hur en motion ska utformas.

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån–tors 9–15.30, fre 9–11.30. Stängt för lunch 11.30–12.30.

Du kan också mejla till **info@djurskyddet.se**.

Brev skickas till:
Djurskyddet Sverige
Hammarby Fabriksväg 25, 120 30 Stockholm

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag är intresserad av att stödja Djurskyddet Sveriges arbete. Jag vill:

☐ Bli medlem (till dig som inte redan är det)

☐ Bli månadsgivare

☐ Ge en gåva

Ja, jag vill veta mer om:

☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 48 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby

djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbilllochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Hälsingland

Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Katthotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varbergs Djurhjälp

varbergsdjurhjalp@gmail.com

Halmstadsortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 0706-39 37 55
jamtland@djurskyddet.se

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-41 11 00
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0704-530 518
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

info@djurskyddetkronoberg.se

Djurskyddet Sigfrid (Växjö)

Telefon: 0760-22 05 04
sigfrid@djurskyddet.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Snapphanen

Telefon: 0708-11 28 16
info@djurskyddetsnapphanen.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-87 94 17 / 073-679 18 44

Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
info@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärdet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
nykoping@djurskyddet.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
kristinehamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 072-556 60 90
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurriyan

Telefon: 073-042 60 70
aselekatthem@djurskyddet.se

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-300 20
vallaren@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

info@katthjalpen.com

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0709-45 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Vilsna tassar Hällefors

vilsnatassar@djurskyddet.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Intresserad av att starta en förening där du bor?

Läs mer på Djurskyddets hemsida:
www.djurskyddet.se/engagera-dig/starta-ny-forening

Eller kontakta Djurskyddets kansli:
info@djurskyddet.se
08-673 35 11

Catarina Niklasson Schöön, Vice förbundsordförande i Djurskyddet Sverige

SISTA ORDET

Stå på djurens sida 2020

Novembersöndagen bjuder på snöblandat regn och när jag tittar ut genom fönstret tänker jag på alla hemlösa djur, framför allt katter, som nu går en hård årtid tillmötes.

Jag tänker tillbaka på året och de insatser som vi i Djurskyddet Sverige har bedrivit. Jag känner stolthet över vårt arbete, men också frustration över hur många djur blir behandlade och hur de fortfarande ofta hamnar ”mellan stolarna” rent lagmässigt.

Den 1 april trädde den nya djurskyddslagen i kraft. Länsstyrelsens och polisens roller och ansvar i djurskyddsärenden förtydligades. Länsstyrelsen övertog ansvaret att omhänderta och upphandla uppställningsplatser för djur som far illa. Detta har på flera platser i landet inte fungerat i praktiken, vilket flera lokalföreningar vittnat om. På flera orter visar dessutom polisen ointresse av att ta emot anmälningar om upphittade djur och hänvisar till länsstyrelserna (som har stängt på helgerna och hänvisar till polisen). De som hamnar i kläm är naturligtvis djuren. Respektive myndighet måste förstå sin roll och ta sitt ansvar.

Under året har det knappast heller gått att undvika att läsa om flera fall av djurplågeri. Katter, kaniner, igelkottar, änder, hästar, med flera djurarter har plågats på bestialiska sätt. Detta är fruktansvärd läsning och varför djurplågeriet tycks ha eskalerat återstår att undersöka. En sak är dock säker, straffen för djurplågeri är för låga i Sverige.

Men det finns ljusglimtar. Regeringen utsåg en utredare med uppdraget att utreda om obligatorisk märkning och registrering av katt. I september lämnade utredaren sin rapport med förslag om att detta skulle bli obligatoriskt. Om förslaget går igenom är det en stor seger, inte bara för katterna, utan även för Djurskyddet Sverige som har kämpat för detta under flera, flera år.

Under denna lilla texts framställning har det blivit mörkt ute. Dagarna är korta och snart är det ett nytt år. Min önskan för alla djur inför 2020 är att lagen tydligare ska stå på djurens sida, både för djurs skydd i alla avseenden och att straffen höjs avsevärt för dem som utsätter djur för våld och lidande. ✕

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina drygt 10 000 medlemmar och 48 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 120 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar** och påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer, samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt samarbetar vi** med våra nordiska systerorganisationer och Eurogroup for Animals.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

GENERALSEKRETERARE

Åsa Hagelstedt

ORGANISATIONSSSEKRETERARE & DJURSKYDDET UNGDOM

Daniel Katebi (vik)

SAKKUNNIG

Emma Brunberg

KOMMUNIKATION

Sandra Rönnsvd

EKONOMI

Adina Holmertz

INSAMLING

Lisa Löhr

FÖRETAGSKONTAKT

Peter Henriksson

REDE

Helena Risinger

RECEPTION

Daniela Velarde

UTSKICK & ADMINISTRATION

Martine Everett

PRAKTIKANT

Dorina Larsson

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER

Catarina Niklasson Schöön, Kerstin Linde, Gunnela Ståhle, Marie Persson, Linnea Stålhandske, Owe Sandström, Sofia Arkelsten, Stina Näsström

NÄSTA NUMMER UTE MARS 2020

Foto: iStockphoto

TEMA

Omhändertagna katter del 2

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Tack Kattliv!

Tidningen Kattliv skänker 100 kr till Djurskyddet Sverige för varje ny prenumerant de får via oss! Du betalar endast 374 kr och får då 8 nummer av tidningen Kattliv.

Beställ din prenumeration redan idag genom att maila dina adressuppgifter till pren@kattliv.com, kom ihåg att ange **kod 334** i ämnesfältet. Det går också bra att skicka in talongen nedan.

Tillsammans kan vi göra skillnad för djuren!

Klipp här!

SKICKA IN TALONGEN NEDAN FÖR ATT PRENUMERERA PÅ KATTLIV!

JA, jag vill prenumerera på tidningen Kattliv och samtidigt stödja Djurskyddet Sverige. Du betalar endast 374 kr för 8 nummer.

För- och efternamn:

Adress:

Postadress:

E-post:

Djurskyddet Sverige förmedlar dina uppgifter till tidningen Kattliv. De aktiverar din prenumeration och skickar en faktura. Djurskyddet Sverige sparar inte uppgifterna för vidare behandling.

GÖR SÅ HÄR:

Klipp av talongen och lägg i ett kuvert.

Skicka kuvertet till:
Djurskyddet Sverige
Svarspost 20425761
120 20 Stockholm.

Du behöver inte något frimärke, Djurskyddet står för portot!

Har du frågor om din prenumeration, kontakta Kattliv: 0300-174 00 eller pren@kattliv.com

GE EN JULKLAPP SOM HJÄLPER DJUREN!

Nu är julen snart här igen och vi hoppas att du tänker lite extra på djuren när kylan kryper på. Din julgåva hjälper både frusna hemlösa djur in i värmen och bidrar till förbättringar för våra lantbruksdjur.

Du får våra fina gåvobevis som du kan ge bort i julklapp till en annan djurvän. Beställ innan den **18 december** så får du det levererat innan julafton.

**God jul önskar vi på
Djurskyddet Sverige!**

Skänk en julgåva -
få våra fina julgåvobevis!